

ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਅਜਗਰ

ਅਧਿਆਇ 11 ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੱਤਵੀਂ ਤੁਰੀ ਵੱਜੀ; ਨਿਆਉਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਪੁੱਜਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਹੁਣ ਸੱਤ ਕਟੋਰਿਆਂ ਦਾ ਨਿਆਉਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਉਸ ਲੜੀ ਨੂੰ ਅਧਿਆਇ 15 ਅਤੇ 16 ਤੱਕ ਰਾਖਵਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ, ਅਧਿਆਇ 12 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 14 ਤੱਕ, ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੈਰੀ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਿਆਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਲਟ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਹਟਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿੱਚ ਉਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸਾਰੇ ਸਤਾਉ ਦੇ ਮਗਰ ਹੈ: ਸ਼ਤਾਨ। ਅਧਿਆਇ 13 ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ: ਦਰਿੰਦਾ ਅਤੇ ਝੂਠਾ ਨਬੀ। ਫਿਰ ਅਧਿਆਇ 14 ਭਰਮਾਉਣ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਨਗਰੀ ਬਾਬੁਲ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਧਿਆਇ 12 ਇੱਕ ਮੋੜ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਆਮਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਅਤੇ ਰੋਮ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇ ਪਿਛਾਂਹ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਆਤਮਕ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ, ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 12 ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵੈਰੀ, ਸ਼ਤਾਨ, ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਭਾਗ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਲਈ ਸ਼ਤਾਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ – ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਵੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅਰੰਭਕ ਮਸੀਹੀ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ: “ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?”; “ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਭੁਗਤਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ?”; “ਰੋਮ ਸਾਨੂੰ ਐਨੀ ਨਫਰਤ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਹੈ?” ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਰੋਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਨੀ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸ਼ਤਾਨ ਸੀ। ਰੋਮ ਤਾਂ ਬਸ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਸੀ।

ਸਰੀਰਕ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਆਖਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਉਸ ਆਤਮਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਟੀਕ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:11-18)। ਅਧਿਆਇ 12 ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਧੀਆਂ ਸਥਾਨ ਹੈ ਜੋ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। “ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਨਾਮ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।”¹

ਬਾਲਕ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (12:1-6)

¹ਅਕਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੱਸਿਆ ਅਰਥਾਤ ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਜਿਹੜੀ ਸੂਰਜ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਉਹ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਟ ਉਹ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸੀ। ²ਉਹ ਗਰਭਵੰਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਣਨ ਦੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਪੀੜਾਂ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਸੀ। ³ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੱਸਿਆ ਅਤੇ ਵੇਖੋ, ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਾਰਾ ਲਾਲ ਅਜਗਰ ਸੀ ਜਿਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਸ ਸਿੰਘ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸੱਤ ਮੁਕਟ। ⁴ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਪੂਛ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਨੂੰ ਵਲ੍ਹੇਟ ਕੇ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਦੇ ਮਾਰਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਜਗਰ ਓਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਿਹੜੀ ਜਣਨ ਲੱਗੀ ਸੀ ਜਾ ਖਲੋਤਾ ਭਈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਜਣੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਭੱਫ ਲਵੇ। ⁵ਉਹ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਇੱਕ ਨਰ ਬਾਲ ਜਣੀ ਜਿਹ ਨੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਸਭਨਾਂ ਕੋਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਬਾਲਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੋਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ⁶ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਨੱਸ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਭਈ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ ਉਹ ਦੀ ਪਿਰਤਪਾਲ ਹੋਵੇ।

ਆਇਤ 1. ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਅਰੰਭ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਕਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੱਸਿਆ। ਨਿਸ਼ਾਨ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਨਪਸੰਦ ਸ਼ਬਦ ਹੈ; ਇਹ ਇੰਜੀਲ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੱਤ ਵਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਕੋਲੋਂ ਆਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਸ਼ਣਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (12:1, 3; 15:1) ਅਤੇ ਚਾਰ ਵਾਰੀ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਯਾਵੀ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (13:13, 14; 16:14; 19:20)। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਇੰਜੀਲ ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਕੇਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਰਸੂਲ ਯੂਹੰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *σημειον* (*ਸੇਮਿਓਨ*), ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਨਿਸ਼ਾਨ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ “ਰੈਰਾਨੀਜਨਕ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਾਧਾਰਨ, ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਗੱਲ,” “ਕਿਸੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਘਟਨਾ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਸੁਭਾਵਕ ਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੀ ਗੱਲ”² ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। NIV ਇਸ ਨੂੰ “ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਰੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਿਸ਼ਾਨ” ਆਖਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਕਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ “ਅਕਾਸ਼” ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਵੱਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ “ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ” ਦੇ ਥਾਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਆਇਤ 4) – ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ਮੰਡਲ ਡਬਲਿਊ. ਬੀ. ਵੈਸਟ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਖਿਆ, ਜੋ ਦਰਅਸਲ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦਾ ਅਕਾਸ਼ਮੰਡਲ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਦਾ ਅਕਾਸ਼ਮੰਡਲ ਹੈ।”³ ਕਈ ਅਨੁਵਾਦਕ ਇਸ “ਅਕਾਸ਼” ਨੂੰ “ਅਕਾਸ਼ਮੰਡਲ” ਲਿਖਦੇ ਹਨ।⁴ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਰਸੂਲ ਨੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਅਕਾਸ਼ ਦੀ ਵੱਡੀ ਚਾਦਰ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਸਨ।⁵

ਜਿਹੜਾ “ਵੱਡਾ ਨਿਸ਼ਾਨ” ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ: ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ ਜਿਹੜੀ ਸੂਰਜ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਉਹ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੁਕਟ

ਉਹ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਰਜ, ਚੰਦਰਮਾ ਅਤੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਕਈ ਦਿਲਚਸਪ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸੂਰਜ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਜ਼ਬੂਰ 84:11); ਅਤੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਦਾ ਮੁਖੜਾ ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਚਮਕਦਾ ਹੈ (1:16)। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਿਆਖਿਆ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਚੰਦਰਮਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਯਹੂਦੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮਸੀਹੀ ਯੁੱਗ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ, “ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਆਖਿਆ ਓਨੀ ਹੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਬਹੁਤ ਥੋੜੀ।”⁶ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਦੋ ਵੇਰਵੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਜਾਪਦੇ ਹਨ: (1) ਜਿਹੜਾ ਮੁਕਟ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ *στέφανος* (*ਸਟੇਫਾਨੋਸ*), ਅਰਥਾਤ ਜਿੱਤ ਦਾ ਮੁਕਟ ਹੈ। (2) “ਬਾਰਾਂ” ਅੰਕ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਪੂਰਨ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਰਗਟ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰੋ: ਉਸ ਨੇ ਖਣਿਜਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੁਣੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਹਰੇਕ ਧਾਗਾ ਲਿਸ਼ਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਟ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਅਰਸ਼ੀ ਹੀਰੇ ਜੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਲਾਲ ਲਪਟਾਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਚੰਦਰਮਾ ਉੱਤੇ ਟਿਕੇ ਹੋਏ ਸਨ।⁷ ਉਹ ਲਿਸ਼ਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰਤਾਪਵਾਨ ਸੀ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ! ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਝਾਓ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਕਲੀਸੀਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੇ ਕਈ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਆਕਸ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣੀ ਹੈ।

ਆਇਤ 2. ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਨਿਰਬਲ ਸੀ – ਉਵੇਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸਤਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਕਿਉਂਕਿ **ਉਹ ਗਰਭਵੰਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਣਨ ਦੇ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਪੀੜਾਂ ਲੱਗਣ ਕਰਕੇ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰਦੀ ਸੀ।** ਜਿਹੜੀ ਇਸਤਰੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ।

ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜੇ ਖਤਰੇ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ (ਆਇਤ 3), ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ “ਚੂਫੇਰੇ ਸੂਰਜ, ਹੇਠਾਂ ਚੰਦਰਮਾ ਅਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਤਾਰੇ”⁸ ਸਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਵਿਵਾਦ ਹੋਏ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੱਵਾਹ, ਇਸਤਰੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧੀ, ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਇਤ 5 ਵਿੱਚ ਮਸੀਹ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ “ਮੱਧਕਾਲ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਮਰਿਯਮ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਕੈਥੋਲਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।”⁹ ਕਈ ਕੈਥੋਲਿਕ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਰਿਯਮ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 12:1 ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਕੇਵਲ ਆਇਤਾਂ 1 ਅਤੇ 2 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸੰਦਰਭ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ।

ਵਿਲੀਅਮ ਬਰਕਲੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ “ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।”¹⁰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸਭਨਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਆਇਤ 17), ਅਜਿਹੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਜਿਹੜੀ ਮਰਿਯਮ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦੀ।

ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ “ਵਫਾਦਾਰ ਇਸਰਾਏਲ” ਆਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਸਰਾਏਲ ਕੋਮ ਵਿਚਲੇ ਵਫਾਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਹੈ। ਇਸਰਾਏਲ ਕੋਮ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ (ਮੀਕਾਹ 5:2)। ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਦੁਲਹਨ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇੱਕ ਗਰਭਵੰਤੀ ਇਸਤਰੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 9:6; ਮੀਕਾਹ 4:9, 10)। ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਇਹ ਅਰਸੀ ਜਾਮਾ ਸਾਨੂੰ ਯੂਸੁਫ ਦੇ ਉਸ ਸੁਫਨੇ ਦਾ ਯਾਦ ਵੀ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ/ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ (ਉਤਪਤ 37:9-11); ਬਾਰਾਂ ਤਾਰੇ ਬਾਰਾਂ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਪਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗਲਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ” (12:5)। ਮਸੀਹ ਦੇ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਗਰ “ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮਗਰ ਪਿਆ” (12:13); ਅਤੇ ਇਹ ਇਤਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸੁਰਗ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਸਤਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਤਾਂ ਸਤਾਉ ਲਿਆਉਣ ਵਾਲਾ ਮੋਢੀ ਸੀ (2:9; 3:9)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦ ਬੱਚਾ “ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ,” ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ (12:6, 14-16); ਪਰ ਬਾਈਬਲ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਰਕਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ (ਰੋਮੀਆਂ 2:28, 29; 10:12; ਗਲਾਤੀਆਂ 3:26-29)।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 5 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਕਲੀਸੀਆ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਸਤਾਉ ਕਲੀਸੀਆ ਉੱਤੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ “ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਤਨ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕਲੀਸੀਆ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।”¹¹ ਪਰ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੰਜ ਆਇਤਾਂ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਕਲੀਸੀਆ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 16:18, 19)।

ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਵੀ ਇੱਕ ਦੀ ਬਜਾਇ ਕਈ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜੀ ਵੱਲ। ਇਸ ਔਖਿਆਈ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਸੌਖਾ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਸਰਾਏਲ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਆਤਮਕ ਇਸਰਾਏਲ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲਈ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਲੀਸੀਆ ਨੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (7:5-8 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸਰਾਏਲ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਕਲੀਸੀਆ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ

ਹਨ: ਕਲੀਸੀਆ "ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਨਿੱਜ ਲੋਕ" (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:14) ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ "ਪਵਿੱਤਰ ਕੋਮ" (1 ਪਤਰਸ 2:9) ਹੈ। ਅਬਰਾਹਾਮ ਹੁਣ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ" (ਰੋਮੀਆਂ 4:11); ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ "ਪਰਮੇਸੁਰ ਦਾ ਇਸਰਾਏਲ" ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 6:16); "ਸੁਨੰਤੀ ਤਾਂ" ਉਹ ਹਨ "ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਜਨ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਅਭਿਆਨ ਕਰਦੇ" ਹਨ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:3)। ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਇਸਰਾਏਲ" ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ – ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਸਰਾਏਲ ਸੀ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸੁਰਗ ਚੁੱਕ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਤਮਕ ਇਸਰਾਏਲ, ਅਰਥਾਤ ਕਲੀਸੀਆ ਹੈ।

ਲਿਓਨ ਮੋਰਿਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ "ਅਰੰਭਕ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਪੁਰਾਤਨ ਇਸਰਾਏਲ ਅਤੇ ਕਲੀਸੀਆ, ਸੱਚੇ ਇਸਰਾਏਲ, ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਿਰਤੰਰਤਾ ਸੀ।"¹² ਐਡਵਰਡ ਮਾਯਰਸ ਨੇ ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ "ਦੇਹਾਂ ਨੇਮਾਂ ਹੇਠਲੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕ" ਆਖਿਆ,¹³ ਜਦਕਿ ਬ੍ਰੂਸ ਮੈਟਜ਼ਗਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਸਤਰੀ "ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਦਰਸ਼ ਸਮਾਜ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਯਹੂਦੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ . . . ਅਤੇ ਹੁਣ ਕਲੀਸੀਆ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ।"¹⁴

ਇਹ ਇੱਕ ਤਰਕਪੂਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਕਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਸਟੀਕ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਉਹ ਭਿੰਨਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸੁੰਦਰ ਪਰ ਨਿਰਬਲ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਸ ਦਰਿੰਦੇ ਨੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਓਨਾ ਹੀ ਭੱਦਾ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸੀ।¹⁵

ਆਇਤ 3. ਅਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੱਸਿਆ ਅਤੇ ਵੇਖੋ, ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਭਾਰਾ ਲਾਲ ਅਜਗਰ ਸੀ ਜਿਹ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਅਤੇ ਦਸ ਸਿੰਝ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸੱਤ ਮੁਕਟ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਈ ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਅਜਗਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੋ ਜਿਹਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਲੱਤਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅੱਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਸਨ। ਆਇਤ 9 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣਾ ਸੱਪ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਇਤ 4 ਵਿੱਚ ਉਹ ਖਲੋਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨਸ਼ੀਲ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਗਰ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਇਤ 9 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, "ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਸੱਪ ਜਿਹੜਾ ਇਬਲੀਸ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਕਰਕੇ ਸਦਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ" (ਵੇਖੋ 20:2)।

ਟੀਕਾਕਾਰ ਅਜਗਰ ਦੇ ਹੁਲੀਏ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਭਾਲਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਅਕਸਰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਸੱਤ ਸਿਰਾਂ, ਦਸ ਸਿੰਝਾਂ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦਿਆਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ (17:9-13 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਗਰ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਈ ਵੇਰਵੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਦਰਿੰਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪੁੱਜੀਏ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਗਰ ਲਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕਰੀਏ। ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਖਤਰਨਾਕ ਵੈਰੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸੰਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਜੋੜਦਾ ਹੈ।

ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਗਰ ਹੈ: ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਅਜਗਰ (ਡ੍ਰੈਗਨ) ਸਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ

ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਦੁਸ਼ਟਤਾ, ਵਿਨਾਸ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਦਰੋਹ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਇਸ “ਅਜਗਰ” ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਦੋ ਵਾਰੀ, ਯਸਾਯਾਹ 27:1 ਅਤੇ 51:9, ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ “ਸਰਾਲ” ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ “ਅਜਗਰ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੇਵਲ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਹੈ।

ਉਹ ਇੱਕ ਲਾਲ ਅਜਗਰ ਹੈ: ਉਸ ਦਾ ਸੁਰਖ-ਲਾਲ ਰੰਗ ਉਸ ਦੇ ਹੱਤਿਆਰੇ ਸੁਭਾਓ (6:4) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਾਪੀ ਸੁਭਾਓ (ਯਸਾਯਾਹ 1:18) ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਸੱਤ ਸਿਰ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਜਗਰ ਹੈ: ਸੱਤ ਸਿਰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੇ ਅੱਤ ਚਲਾਕਪੁਣੇ ਅਤੇ ਫਰੇਬ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:3)। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਿਰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਐਨੇ ਸਾਰੇ ਸਿਰ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀ ਮਿੱਥਿਆਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਿਰ ਵਾਲੇ ਹਾਈਡ੍ਰਾ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇੱਕ ਸਿਰ ਨੂੰ ਵੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਹਨ। 16:13 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੱਤ ਸਿਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਸ ਅਜਗਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸੀ!

ਉਹ ਦਸ ਸਿੰਙ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਜਗਰ ਹੈ: ਸਿੰਙ ਤਾਕਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਦਸ ਸਿੰਙ ਉਸ ਦੀ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (5:6 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਲੇਲੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਵੱਖਰੀ ਹੈ: ਲੇਲੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਿਰਸਥਾਈ ਹੈ; ਅਜਗਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕੇਵਲ ਓਨੀ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਹੈ। ਦੱਸ ਸਿੰਙ ਸੱਤ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਕਿਵੇਂ ਫਿੱਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਹੈ।

ਉਹ ਸੱਤ ਮੁਕਟਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਅਜਗਰ ਹੈ: . . . ਉਹ ਦਿਆਂ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਸੱਤ ਮੁਕਟ। “ਮੁਕਟ” ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਯੂਨਾਨੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ διάδημα (*ਡਾਯਾਡੇਮ*) ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਰਾਜਮੁਕਟ” – ਜੇ ਕਿ ਸਟੇਫਾਨੇਸ, ਜਿੱਤ ਦੇ ਮੁਕਟ, ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। “ਡਾਯਾਡੇਮ” ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਤਿੰਨ ਵਾਰੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਹਨ: 12:3, 13:1, ਅਤੇ 19:12. ਸੱਤ ਮੁਕਟ ਅਜਗਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਇਖਤਿਆਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। (ਮੱਤੀ 12:24; ਯੂਹੰਨਾ 12:31; 14:30; 16:11; ਅਫਸੀਆਂ 2:2 ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ।)

ਆਇਤ 4. ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਪੂਛ ਨੇ ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਨੂੰ ਵਲ੍ਹੇਟ ਕੇ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਦੇ ਮਾਰਿਆ (8:7-10 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਉਹ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਜਗਰ ਹੈ: “ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਆਕਾਰ ਦਾ ਸੁਝਾਓ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਡਿੱਗਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਪੂਛ ਵੱਜਣ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤਾਰੇ ਆਪਣਿਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉੱਖੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।”¹⁶ ਕਈ ਲੋਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਜੋਂ ਵੇਖਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਦਰੋਹ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼ਤਾਨ ਹੋਰਨਾਂ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਲਾ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜੇ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ “ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ,”¹⁷ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਇਹ ਵੈਰੀ ਬਹੁਤ ਡਰਾਉਣਾ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਵੇਰਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਇੱਥੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਿੰਨਤਾ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਲਾਚਾਰ ਇਸਤਰੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉੱਚਾ-ਲੰਮਾਂ, ਕਈ ਸਿਰਾਂ ਵਾਲਾ, ਸੂਰਖ ਲਾਲ ਰੰਗ ਦਾ ਦਰਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲ ਅਤੇ ਚਮਕੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਜੱਚਾ ਦੀਆਂ ਪੀੜਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਉੱਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਬੱਚੇ ਉੱਤੇ ਝਪਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲਾਚਾਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਧੀਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਭਿੰਨਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹੋ ਆਖੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੋਝ ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਗਰ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਾਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੂਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਆਧਿਆਇ 12 ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਇਸਤਰੀ (ਇਸਰਾਏਲ ਕੋਮ) ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰੀ ਰੋਕਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ 1 ਸਮੂਏਲ 19:1; 2 ਰਾਜਿਆਂ 11:1, 2; ਅਸਤਰ 3:13)। ਕਿਉਂ ਜੇ ਇਹ ਚਾਲ ਵਿਫਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਆਪ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਆਇਤ 4 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਅਜਗਰ ਓਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਿਹੜੀ ਜਣਨ ਲੱਗੀ ਸੀ ਜਾ ਖਲੋਤਾ ਭਈ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਜਣੇ ਤਾਂ ਉਹ ਦੇ ਬਾਲਕ ਨੂੰ ਭੱਛ ਲਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਆਪਣਾ ਮਕਸਦ ਕਿਉਂ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਜਨਮ ਦੇ ਵੇਲੇ ਜੱਚਾ ਅਤੇ ਬੱਚਾ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਲਾਚਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਦਯਾ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਗੇ। ਜਦ ਕਾਰਵਾਈ ਦੁਬਾਰਾ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦਖਲ ਉੱਤੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 5. ਆਇਤ 5 ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ: ਉਹ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਇੱਕ ਨਰ ਬਾਲ ਜਣੀ ਜਿਹ ਨੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਸਭਨਾਂ ਕੋਮਾਂ ਉੱਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸਭਨਾਂ ਕੋਮਾਂ ਉੱਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜ਼ਬੂਰ 2 ਤੋਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮਸੀਹ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਨਬੂਵਤੀ ਜ਼ਬੂਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਕਸਰ ਯਿਸੂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ 13:33; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 1:5; 5:5; ਪਰਕਾਸ਼ 2:26, 27)। ਆਧਿਆਇ 19 ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਉਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਤਲਵਾਰ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ ਭਈ ਓਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕੋਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਅਤੇ ਉਹ ਲੋਹੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰੇਗਾ . . .” (19:15; 11:18 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 12:5 ਦਾ ਨਰ ਬਾਲ ਯਿਸੂ ਹੈ।

ਜਿਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹਕੂਮਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ποιμαίνω (ਪੋਇਮਾਇਨੋ) ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਅਯਾਲੀ ਕਰਨਾ।” ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਇਦ ਜ਼ਬੂਰ 23 ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਕਮੈਂਟੀ ਹੈ: ਅਯਾਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਮਲਤਾ ਭਰਿਆ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਰਹਿਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਲੋਹੇ ਦੇ ਡੰਡੇ ਦਾ ਮਕਸਦ ਝੁੰਡ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਉੱਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ “ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ, ਇੱਕ ਨਰ ਬਾਲ।” ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ

ਅੰਗ੍ਰੇਜੀ, ਦੋਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਅਰਥ “ਨਰ ਬਾਲ” ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਰ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਨਰ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਇਹ ਇਬਰਾਨੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਐਲਬਰਟਸ ਪੀਟਰਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਤਦ ਸਮਝ ਸਕਾਂਗੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਾਂਗੇ: ‘ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ, ਇੱਕ ਜੇਧਾ-ਪੁਰਸ਼’। ਇਹ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮਰਦਾਨਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ, ਲਗਭਗ ਉੱਗਰ, ਦਾਅਵਾ ਹੈ . . . ।”¹⁸

ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਨਬੀ ਯਸਾਯਾਹ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਸਾਡੇ ਲਈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬਾਲਕ ਜੰਮਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁੱਤਰ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ ਗਿਆ, ਰਾਜ ਉਹ ਦੇ ਮੇਢੇ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਨਾਮ ਇਉਂ ਸੱਦਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ‘ਅਚਰਜ ਸਲਾਹੂ, ਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਪਰਮੇਸੁਰ, ਅਨਾਦੀ ਪਿਤਾ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ’” (ਯਸਾਯਾਹ 9:6; ਵੇਖੋ 7:14)। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 12:5 ਯਸਾਯਾਹ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਨਾਟਕੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਜਨਮ ਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 12 ਵਿਚਲਾ “ਜਨਮ” ਯਿਸੂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਜਨਮ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਤਾਜਪੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਜ਼ਬੂਰ 2, ਰੋਮੀਆਂ 1:4, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਤ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਹੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਯਿਸੂ ਦਾ ਸਰੀਰਕ ਜਨਮ ਇਸ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਸੁਭਾਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ।

ਬੱਚੇ ਦੇ ਜਨਮ ਲੈਂਦਿਆ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭੱਛ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਖਲੋਤਾ ਅਜਗਰ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਬੈਤਲਹਮ ਵਿੱਚ ਬਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਰਵਾਇਆ ਸੀ (ਮੱਤੀ 2:16)। ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਣ ਸੰਦੇਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਪਿੱਛੇ ਅਜਗਰ/ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ? ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਸ਼ਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨਰ ਬਾਲ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਜਤਨ ਕੇਵਲ ਉਸ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਫਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤਲੀ ਸੇਵਾ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਤਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਜਤਨ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ (ਮੱਤੀ 4:1; 16:23; ਲੂਕਾ 22:3, 31)। ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਜਤਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਹੋਇਆ (ਲੂਕਾ 22:53)।

ਕੀ ਸ਼ਤਾਨ ਸਫਲ ਹੋਇਆ? ਉਸ ਦੇ ਜਤਨਾਂ ਦੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: **ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਬਾਲਕ ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੋਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ** ਉਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ἀνάσσειν (*ਹਾਰਪਾਜ਼ੋ*) ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਝਪਟ ਕੇ ਖੋਹ ਲੈਣਾ,” ਜੋ ਅਚਾਣਕ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੂਨੀਨ ਪੀਟਰਸਨ ਨੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ: “ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਬੱਚਾ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਅਜਗਰ ਨੇ ਉਸ ਵੱਲ ਛਾਲ ਮਾਰੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹੇ ਭਿਆਣਕ ਹਾਦਸੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਡਰ ਗਏ। ਅਤੇ ਫਿਰ, ਆਖਰੀ ਸੰਭਵ ਘੜੀ ਵਿੱਚ, ਬਚਾਓ ਆਇਆ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਚੁੱਕ ਕੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ।”¹⁹

ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਦੇ ਸੁਰਗ ਚੁੱਕ ਲਏ ਜਾਣ ਵੱਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਯੂਰੰਨਾ ਦੇਹਧਾਰਣ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੋਇਆ

(ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 1:14; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:5-8), ਯਿਸੂ ਦੇ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕ ਲਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਣ 'ਤੇ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ 1:9-11; 2:33; ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2:9-11; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 4:14)। ਯੂਹੰਨਾ ਦਾ ਮਕਸਦ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਖੀ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ; ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਇੰਜੀਲ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਾਰਨ ਵੀਅਰਸਬੀ ਨੇ ਇਹ ਦਿਲਚਸਪ ਸੁਝਾਓ KJV ਵਿੱਚ ਆਇਤ 5 ਦੇ ਵਿਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਦਿੱਤਾ: "ਆਇਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਆਇਆ ਕੋਲਨ ਇਤਹਾਸ ਦੇ ਤੇਤੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ!"²⁰

ਆਇਤ 6. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਪਰਤੀਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਬੱਚਾ ਉਸ ਅਜਗਰ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਖਿੜ ਕੇ, ਅਜਗਰ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮਗਰ ਪੈ ਗਿਆ (12:13)। ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਇਸ ਦਰਿੰਦੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਹੁਤ ਨਿਰਬਲ ਜਾਪ ਰਹੀ ਸੀ; ਉਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਅਜਗਰ ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਅਜਗਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ: **ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਨੱਸ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਭਈ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ ਉਹ ਦੀ ਪਿਰਤਪਾਲ ਹੋਵੇ।** ਇਹ ਉਜਾੜ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ (ਆਇਤ 14 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਜਿਵੇਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਿਆ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਯੂਨਾਨੀ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਭਈ ਉੱਥੇ ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਪਿਰਤਪਾਲ ਕਰਨ" (ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਵੇਖੋ KJV)। ਸ਼ਬਦ *ὑπέσταν* (*ਟ੍ਰੈਫੇਸਿਨ*, ਜੋ *ὑπέσταν*, *ਟ੍ਰੈਫੇ* ਤੋਂ ਹੈ) ਅੰਨ ਪੁਰਸ਼ ਬਹੁਵਚਨ ("ਉਹ") ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ "ਉਹ" ਕੌਣ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ "ਉਹ" ਉਹ ਲੋਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਸ "ਥਾਂ" ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੱਠ ਦਿਨ ਪਿਰਤਪਾਲ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਅੰਕ 3½ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਕਟਾਂ, ਅੱਖਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪਰਖ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ – ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ (11:2 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਆਇਤਾਂ 1 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 6 ਤੱਕ ਨੂੰ ਸਧਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਜਗਰ ਆਪਣੇ ਹਰੇਕ ਜਤਨ ਵਿੱਚ ਵਿਫਲ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਿੜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਯੋਜਨਾ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਖਿੜ ਵਧੀ, ਉਸ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਵੀ ਵਧਦਾ ਗਿਆ।

ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (12:7-9)

⁷ਫੇਰਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਜੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਮਿਕਾਏਲ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਦੂਤ ਅਜਗਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਨੂੰ ਨਿੱਕਲੇ ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਲੜਿਆ ਨਾਲੇ ਉਹ ਦੇ ਦੂਤ। ⁸ਪਰ ਏਹ ਪਰਬਲ ਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਾ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਥਾਂ ਫੇਰ ਮਿਲਿਆ। ⁹ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਡਾ ਅਜਗਰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਸੱਪ ਜਿਹੜਾ ਇਬਲੀਸ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਕਰਕੇ ਸਦਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਦੂਤ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ

ਸੁੱਟੇ ਗਏ।

ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਹਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 7-9); ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੀਤ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 10-12)। ਇਹ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਆਇਤਾਂ 7 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 9 ਤੱਕ ਕੀ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੀ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਤਿਤ ਦੂਤਾਂ ਦੀ ਥਿਓਲੋਜੀ ਸਿਖਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।²¹ “ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਸੀਹੀ ਕਲਪਨਾ ਨੇ . . . ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਕਾਏਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਤਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚੋਂ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ।”²² ਇਹ ਅੱਤ ਵਧੀਕ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਮਿਲਟਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ *ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਲੋਸਟ* ਰਾਹੀਂ ਫੈਲਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 12 ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਐੱਚ. ਐੱਲ. ਏਲੀਸਨ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਇਸ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ *ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ* ਵਿਚਲੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।”²³ ਰੇ ਸਮਰਸ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ,

ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹਿੱਸਿਆਂ ਜਾਂ ਮਿਲਟਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ *ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਲੋਸਟ* ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਅਸਲ ਥਾਂ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡੇਰੇ ਜਾਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਤਾਂ ਸ਼ਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਜਤਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰੂਪਕ ਹਨ।²⁴

ਅਸੀਂ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਅਰੰਭ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ “ਗੁਪਤ ਗੱਲਾਂ” (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 29:29) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਪਰਗਟ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕਣ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਬਾਈਬਲ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਹੀ “ਸਭ ਵਸਤਾਂ ਉਤਪਤ ਕੀਤੀਆਂ” (ਅਫਸੀਆਂ 3:9)। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਤਮਕ ਪ੍ਰਾਣੀ ਵਜੋਂ ਸਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਅਫਸੀਆਂ 6:11, 12), ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਸੁਰਗਦੂਤ ਵਜੋਂ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:14)। ਪਹਿਲਾ ਤਿਮੋਥਿਉਸ 3:6 ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ *ਯੁਮੰਡਾ* ਦੇ ਕਾਰਨ “ਸਜਾ ਵਿੱਚ . . . [ਜਾ ਡਿੱਗਾ]” ਪਰ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ 8:44 ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਉਹ ਤਾਂ ਮੁੱਢੋਂ ਮਨੁੱਖ ਘਾਤਕ ਸੀ” ਅਤੇ 1 ਯੂਹੰਨਾ 3:8 ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ “ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਪਾਪ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।” ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਭਈ “ਮੁੱਢੋਂ” ਦਾ ਅਰਥ “ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਰਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,” “ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੇ ਪਾਪ ਕਰਨਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ,” ਜਾਂ “ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਅਰੰਭ” ਹੈ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਬਾਈਬਲ ਸਾਨੂੰ ਪਤਿਤ ਸੁਰਗਦੂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ (2 ਪਤਰਸ 2:4; ਯਹੂਦਾਹ 6); ਪਰ ਇਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਨਾਲ

ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਲੇਖਕ ਲੂਸੀਫਰ ਬਾਰੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਅਰੰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਬੰਦਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ (ਯਸਾਯਾਹ 14:12; KJV), ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੰਦਰਭ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਯਸਾਯਾਹ 14:4; KJV)। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਬਾਬੁਲ ਦੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ “ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਵਜੋਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।” ਉਹ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕਾਵਿ ਰੂਪ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨ-ਮਰਜੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਤਾਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਸ਼ਤਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਲੂਕਾ 10:18 ਹੈ (20:1-3 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)।

ਬਾਈਬਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਨ ਬਾਰੇ ਐਨੀ ਕੁ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨੂੰ ਜਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਰ ਐਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਖਾਲੀ ਥਾਂਵਾਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 12 “ਦਾ ਸਰਿਸਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸਲ ਜਾਂ ਕਾਲਪਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਿਆਂ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਗੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।”²⁵ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਤਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅਰੰਭਕ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਵਧੇਰੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਯੁੱਧ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਨਰ ਬਾਲ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਕੋਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਕੋਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ” (12:5)। ਕੁਝ ਟੀਕਾਕਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਗਰ, ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ ਸੁਰਗ ਦੇ ਫਾਟਕਾਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਥੇ ਮਿਕਾਏਲ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਰਾਹ ਰੋਕ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਯੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਅਜਗਰ ਹਾਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਾਪਿਸ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਅਧਿਆਇ 12 ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਥੋੜਾ ਨਾਟਕੀ ਰੂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਵਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਕਈ ਵੇਰਵੇ ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਜਾਪਦੇ ਹਨ:

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ, 12:11 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿੱਤ “ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ” ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਜੀ. ਆਰ. ਬੀਸਲੇ-ਮੁਰੇ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਲਹੂ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ “ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਥਨ ਹੈ।”²⁶ ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਹਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਜਿੱਤ ਲਹੂ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਜੋ ਲਹੂ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਵਹਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸੁਰਗ ਚੁੱਕ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਕਾਲਕ੍ਰਮ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਜਗਰ ਬੱਚੇ ਦੇ “ਉਠਾਏ ਜਾਣ” ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ “ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਿਆ” ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਵੀ ਗੌਰ ਕਰੋ ਕਿ ਅਜਗਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ “ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਥਾਂ ਨਾ ਮਿਲਿਆ” (ਆਇਤ 8)। ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ

ਸਤਾਨ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ “ਜਬਰਨ ਵੜਨ” ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਈ ਹੋਵੇਗੀ; ਸਗੋਂ ਆਇਤ 8 ਤੱਕ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਉੱਥੇ “ਥਾਂ” ਹੈ ਸੀ। ਇਹ ਵੇਰਵਾ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਅਜਗਰ ਵੱਲੋਂ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਬੈਠਦਾ।

ਸੰਦਰਭ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤਾਂ 7 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 9 ਤੱਕ ਦਾ ਯੁੱਧ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚਲਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਤਮਕ ਯੁੱਧ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਦੇ ਛੇ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦਾ ਸਲੀਬੀਕਰਨ ਉਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਨਿਕਲੀ।

ਆਇਤ 7. ਫੇਰ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਜੁੱਧ ਹੋਇਆ। ਆਇਤਾਂ 1 ਅਤੇ 3 ਵਿਚਲਾ “ਸੁਰਗ” ਸ਼ਾਇਦ ਅਕਾਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਇਤਾਂ 7 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 9 ਤੱਕ “ਸੁਰਗ” ਸ਼ਾਇਦ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਵਾਸ ਅਸਥਾਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰੱਖੋ ਕਿ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਹੈ। ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਇਹ ਯੁੱਧ ਕਦੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਲੀਬ ਚਾੜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮਿਕਾਏਲ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਦੂਤ ਅਜਗਰ ਨਾਲ ਲੜਨ ਨੂੰ ਨਿੱਕਲੇ। ਮਿਕਾਏਲ ਇੱਕ ਮਹਾਂ ਦੂਤ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮਹਾਂ ਦੂਤ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਯਹੂਦਾਹ 9)। ਮਹਾਂ ਦੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾ 1 ਥੱਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 4:16 ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਮਹਾਂ ਦੂਤ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਮਿਕਾਏਲ ਲਈ ਹੈ। “ਦੂਤ” ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੱਗੇ “ਮਹਾਂ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ “ਪਰਧਾਨ” ਜਾਂ “ਸ਼ਾਸਕ” ਹੈ (4:8 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਇੱਥੇ ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਦੂਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਇਖਤਿਆਰ ਹੇਠ ਦੂਤ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਆਇਤ 7 ਵਿੱਚ **ਉਹ ਦੇ ਦੂਤ** ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੂਤਾਂ ਤੋਂ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਇਖਤਿਆਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਹਨ।

ਮਿਕਾਏਲ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, “ਪਰਮੇਸੁਰ ਜਿਹਾ ਕੇਣ ਹੈ?” ਦਾਨੀਏਲ ਵਿੱਚ ਮਿਕਾਏਲ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੱਖਿਅਕ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਦਾਨੀਏਲ 10:13, 21; 12:1)। ਯਹੂਦਾਹ 9 ਮੂਸਾ ਦੀ ਲੇਖ ਬਾਰੇ ਸ਼ਤਾਨ ਨਾਲ ਹੋਏ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਬਾਰੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸੰਕੇਤਿਕ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਮਿਕਾਏਲ ਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਗਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਏ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ, “ਮਿਕਾਏਲ ਹੀ ਕਿਉਂ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਯਿਸੂ ਆਪ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?” ਅਜਿਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਹੈ, ਜਿਹੜੀ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਵਿਚਰਾਕ ਯੁੱਧ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅਜਗਰ ਲੜਿਆ ਨਾਲੇ ਉਹ ਦੇ ਦੂਤ। ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਦੂਤ, ਆਤਮਕ ਸੰਦੇਸ਼ਵਾਹਕ, ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਹੇਠ ਹਨ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 25:41)। ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਯੁੱਧ ਸੀ। ਅਜਗਰ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕਦੇ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਾਰ ਮੰਨੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਦੀਪਕ ਸਜਾ ਨੇੜੇ ਹੈ।

ਆਇਤ 8. ਪਰ, ਏਹ ਪਰਬਲ ਨਾ ਹੋਏ। ਅਰਲ ਪਾਲਮਰ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ,

ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਅਰਸੀ ਬੁਰਿਆਈ ਦੇ ਮੇਚੀ, ਸ਼ਤਾਨ, ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਬੁਰਿਆਈ ਦਾ ਵਜ਼ਨ ਉਸ ਦੇ ਰੂਪ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਘੱਟ

ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਜਿਹੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਇਦਿਆਂ ਦਾ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਲੋਭਣਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹੋ ਹੈ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਸ਼ਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਲੋਭਣ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਉਥੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਲੁਭਾਉਣੇ ਵਾਇਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਛੂਠੇ ਹਨ . . . ।²⁷

ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਨਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। “ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਮੈਥੋਂ ਇਹ ਕਰਵਾਇਆ” ਅਕਸਰ ਜੁਬਾਨ ’ਤੇ ਤਿਆਰ ਪਿਆ ਇੱਕ ਬਹਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਸੁਝਾਓ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਉਹ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਅਤੇ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ ’ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਫਾਰਸੀ ਦਵੈਤਵਾਦ ਵਰਗੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਲਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਿਆਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਸ਼ਤਾਨ ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸੀਂ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅੱਤ ਵਧੀਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ:

ਹੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਚਾਤਰ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਅਰਥਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ (12:4, 5, 7-10)। ਉਹ ਸਰਬਗਿਆਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੱਸ ਸਿੰਝ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਡੇਗਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵਾਂਗ ਸਾਰੇ ਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਡੇਗ ਸਕਦਾ (6:13)। ਉਹ ਸਰਬਸ਼ਕਤੀਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਸੱਤ ਮੁਕਟ ਹਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦਾ ਇਖਤਿਆਰ ਕੇਵਲ ਥੋੜੇ ਚਿਰ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ “ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਕਟ” (19:12) ਹੋਣਗੇ, ਉਹ ਯਿਸੂ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ “ਰਾਜਿਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭੂ” ਹੈ (19:16)।

ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਰਬਵਿਆਪੀ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਅੰਯੂਬ 2:2)। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਹਾਇਕਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ (ਪਰਕਾਸ਼ 12:7, 9) ਭਈ ਉਹ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਰੱਖ ਸਕੇ।

ਸ਼ਤਾਨ ਭਿਆਣਕ ਅਤੇ ਡਰਾਉਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਭੱਜ ਜਾਵੇਗਾ” (ਯਾਕੂਬ 4:7)। ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਲੀਬ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ: “ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਕਾਰਨ . . . ਉਹ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ” (ਪਰਕਾਸ਼ 12:11)।

ਜਦ ਵੀ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਈ ਲੇਖਕ ਉਤਪਤ 3:15 ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ “ਸਭਨਾਂ ਪ੍ਰਤਿੰਗਿਆਵਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਹੈ।” ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 12 “ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ’ਤੇ [ਉਤਪਤ] 3:15 ’ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ: ਦੇਹਾਂ ਥਾਂਵਾਂ ’ਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਪਾਤਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ; ਦੇਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸੱਚਾਈ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।”²⁸ ਉਤਪਤ 3:15 ਵਿੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਸੌਂਪ ਨੂੰ ਸਰਾਪ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ, “ਤੇਰੇ ਤੇ ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਤੇਰੀ ਸੰਤਾਨ ਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਵੈਰ ਪਾਵਾਂਗਾ। ਉਹ ਤੇਰੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਫੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਤੂੰ ਉਹ ਦੀ ਅੱਡੀ ਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰੇਗਾ।” “ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ” ਮਸੀਹ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ

ਗਲਾਤੀਆਂ 4:4), ਜਦਕਿ ਸੱਪ ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। (ਵੇਖੋ ਪਰਕਾਸ਼ 12:9)। “ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ” ਹੱਵਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਅੰਸ ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਇੱਕਵਚਨ ਸ਼ਬਦ “ਉਹ” ਸਭਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ “ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸੰਤਾਨ” ਉਸ ਦੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਅੰਸ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਇਤ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਸੀਹ ਦੀ “ਅੱਡੀ” ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਜ਼ਖਮ (ਦਰਦਨਾਕ ਪਰ ਹਲਕਾ ਜ਼ਖਮ) ਲੱਗੇਗਾ, ਪਰ ਉਹ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ “ਸਿਰ” ਉੱਤੇ ਵਾਰ (ਘਾਤਕ ਜ਼ਖਮ) ਕਰੇਗਾ। ਸਲੀਬ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਆਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਇਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਵੇਗੀ (ਅੱਡੀ 'ਤੇ ਜ਼ਖਮ ਲੱਗੇਗਾ), ਤਦ ਉਹ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇਖਤਿਆਰ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ (ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਜ਼ਖਮ)। ਯਿਸੂ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦੀ “ਅੱਡੀ” 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਜ਼ਖਮ (ਹਲਕਾ ਜ਼ਖਮ) ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੈਨ ਸਟੈਟ ਨੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਪਤਨ ਬਾਰੇ ਇਹ ਲਿਖਿਆ,

ਉਸ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਅਰੰਭ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਆਮਦ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਵੱਸ “ਕੁਝ ਨਹੀਂ” ਚੱਲਿਆ (ਯੂਹੰਨਾ 14:30)। [ਮਸੀਹ] ਦੀ ਆਮਦ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਉਦੇਸ਼ “ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ” ਕਰਨਾ ਸੀ (1 ਯੂਹੰਨਾ 3:8)। ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ।²⁹

ਸਟੈਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਥਨ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਯੂਹੰਨਾ 12:23, 27, 31, 32; 16:11 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਲਿਆਉਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਇਤ ਲੂਕਾ 10:18 ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ “ਅਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਲੂਕਾ 10:18 ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 12:7-10 ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਨੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦ ਚੇਲੇ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਸਕੇ।

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੇਹਧਾਰੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ, “ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਤ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿਹ ਦੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰੇ” (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2:14; ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਦ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ, ਉਸ ਨੇ “ਹਕੂਮਤਾਂ ਅਤੇ ਇਖਤਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗਲੋਂ ਲਾਹਾ” ਸੁੱਟਿਆ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:15; ਵੇਖੋ ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2:14)। ਪਤਰਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਯਿਸੂ ਹੁਣ “ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਤ ਅਤੇ ਇਖਤਿਆਰ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਵਾਲੇ ਉਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ” (1 ਪਤਰਸ 3:22; ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਗਿਰਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਇਆ,³⁰ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਰੋਮੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦੇਣ। ਜਦ ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਹੈ – ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਨ ਆਪਣੇ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਜੋ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਿਲਵਾਈ।³¹ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਤਾਨ ਪਿਲਾਤੁਸ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵੇਲੇ

ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ!³²

ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ, ਦਫਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਤਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਥਾਂ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਸਦੀਪਕਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਪਦਵੀ ਨੂੰ ਗੁਆ ਲਿਆ ਸੀ। ਸਗੋਂ ਇੱਥੇ ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਹਾਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਉੱਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਇਖਤਿਆਰ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੋਮਰ ਹੇਲੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, “ਇਸ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਨ ਹਾਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਉੱਤੇ ਉਸ ਦੇ ਉੱਚ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਵਾਲੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡੇਗਿਆ ਗਿਆ।”³³

ਆਇਤ 9. ਅਤੇ ਉਹ ਵੱਡਾ ਅਜਗਰ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ, ਉਹ ਪੁਰਾਣਾ ਸੱਪ ਜਿਹੜਾ ਇਬਲੀਸ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਕਰਕੇ ਸਦਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਦੂਤ ਉਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸੁੱਟੇ ਗਏ।

ਆਇਤਾਂ 9 ਅਤੇ 10 ਵੈਰੀ ਦੇ ਲਈ ਕਈ ਨਾਮ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਸੱਪ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਨਾਮ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਪਤ 3 ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਵਾਹ ਤੋਂ ਅਣਆਗਿਆਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਸਧਾਰਨ ਸੱਪ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਉਤਪਤ 3 ਵਿਚਲਾ ਸੱਪ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸੱਪ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਸ਼ਤਾਨ ਆਪ ਸੀ ਜੋ ਸੱਪ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਾਰੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਸੰਤਾਪ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਪ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ਤਾਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ।

ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਇਬਲੀਸ ਵੀ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ-ਕਿਸੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿੱਚ “ਇਬਲੀਸ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਤੀਵਾਚਕ ਨਾਉਂ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦਕਿ “ਸ਼ਤਾਨ” ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀਵਾਚਕ ਨਾਉਂ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਸ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਇਬਲੀਸ” ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ *ὁ ἄβυλος* (*ਡਾਯਾਬੋਲੋਸ*) ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਦੇਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ” ਜਾਂ “ਨਿੰਦਕ” ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਸ਼ਤਾਨ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਯੂਨਾਨੀ ਦੇ *Σατανᾶς* (*ਸਤਾਨਾਸ*) ਦਾ ਲਿਪੀਅੰਤਰਨ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਗਿਓ ਇਬਰਾਨੀ ਦੇ *שָׂטָן* (*ਸ਼ੈਤਾਨ*) ਦਾ ਲਿਪੀਅੰਤਰਨ ਹੈ। ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਵਿਰੋਧੀ।” ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਗਿਣਤੀ 22:22; 1 ਸਮੂਏਲ 29:4; 1 ਰਾਜਿਆਂ 5:4; 11:14, 23)। ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਾਮ ਬਣ ਗਿਆ। ਸ਼ਤਾਨ ਸਭਨਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੈਰੀ, ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਵਿਪੱਕੀ ਹੈ।

ਅਜਗਰ ਦੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਗਤ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 8:44; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:4; 11:14)। ਉਸ ਨੇ ਯਹੂਦਾ ਨੂੰ ਭਰਮਾਇਆ (ਲੂਕਾ 22:3; ਯੂਹੰਨਾ 13:2, 27), ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਤਰਸ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ (ਲੂਕਾ 22:31)। ਉਸ ਨੇ ਹਨਨਯਾਹ ਅਤੇ ਸਫੀਰਾ ਨੂੰ ਭਰਮਾਇਆ (ਰਸੂਲਾਂ 5:3), ਅਤੇ ਉਹ ਸਭਨਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭਰਮਾਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 13:39; ਲੂਕਾ 8:12; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:11; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:11)।

ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਸਫਲ ਧੋਖਾ ਇਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ “ਵਿਵੇਕੀ” ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ

ਵਿੱਚ ਇਹ ਬੈਠਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਬਸ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਦਾ ਭਰਮ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਲੋਕ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਦਰਅਸਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਅਜੇ ਵੀ ਚਿਤਾਉਣੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, “ਸੁਚੇਤ ਹੋਵੋ, ਜਾਗਦੇ ਰਹੋ! ਤੁਹਾਡਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਤਾਨ ਬੁਕਦੇ ਸੀਂਹ ਵਾਂਗੂ ਭਾਲਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਭਈ ਕਿਹ ਨੂੰ ਪਾੜ ਖਾਵਾਂ” (1 ਪਤਰਸ 5:8)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਗੁਸਤਾਖੀ ਨਾ ਕਰਨ।

ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ: ਸ਼ਤਾਨ, ਜਿਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਭਰਮਾਉਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ – ਪਰ ਜਿੱਥੇ-ਕਿਤੇ ਇੰਜੀਲ ਪਹੁੰਚੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਅਨੇਕਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਨੇਰਾ ਨਿੱਕਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਚਮਕਦਾਰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਘਾਤਕ ਹੈ।

ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਹਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਲੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਯੁੱਧ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਇੱਕ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਵੈਰੀ ਨਾਲ ਯੁੱਧ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। “ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ . . . ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੁੱਧ ਨਹੀਂ ਲੜ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਯੁੱਧ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।”³⁴

ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਵਾਜ਼ (12:10-12)

¹⁰ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਖਦੇ ਸੁਣੀ ਭਈ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਮਸੀਹ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ¹¹ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਖੀ ਦੇ ਬਚਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਰਨ ਤੀਕ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਨਾ ਜਾਤਾ। ¹²ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੋ ਅਕਾਸ਼ੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਅਨੰਦ ਕਰੋ! ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਹਾਇ! ਹਾਇ! ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਸ਼ਤਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਉਤਰ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਭਈ ਮੇਰਾ ਸਮਾ ਥੋੜਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 10. ਆਇਤਾਂ 10 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 12 ਤੱਕ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਹਾਰ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਖਦੇ ਸੁਣੀ। ਇਹ ਵੱਡੀ ਅਵਾਜ਼ ਕਿਸੇ ਸੁਰਗੀ ਗੀਤ ਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ: ਆਇਤ 10 ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸ ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ: ਭਈ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਮਸੀਹ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ। “ਮੁਕਤੀ,” “ਸਮਰੱਥਾ,” “ਰਾਜ,” ਅਤੇ “ਇਖ਼ਤਿਆਰ” ਸ਼ਬਦ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ, ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਹਨ: ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ

ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ (ਰੋਮੀਆਂ 5:9; ਵੇਖੋ ਮਰਕੁਸ 16:15, 16)। ਜੀ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਅਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ” (ਮੱਤੀ 28:18)। ਜੀ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਪੰਤੇਕੁਸਤ ‘ਤੇ ਮਸੀਹ ਦਾ ਰਾਜ ਸਮਰੱਥਾ ਨਾਲ ਉਤਰ ਆਇਆ (ਮਰਕੁਸ 9:1; ਰਸੂਲਾਂ 1:8; 2:1, 4); ਉਸ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਹੋਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬੜੇ ਹੀ ਹਲਕੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਸੁਰਗੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰ ਓਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ (κατήγωρ, ਕਾਟੇਗੋਰ) ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ 23:30, 35; 24:8; 25:16, 18), ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਪ੍ਰਥਾ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।³⁵ ਜੀ. ਬੀ. ਕਾਇਰਡ ਨੇ ਲਿਖਿਆ “ਹਾਲਾਂਕਿ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਮਿਕਾਏਲ ਅਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਏ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੇਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਕੰਨੂਨੀ ਲੜਾਈ ਸੀ . . . ।” ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਕੰਨੂਨੀ ਲੜਾਈ ਦੇ “ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਦਵੀ ਗੁਆਈ ਪਈ।”³⁶ ਜੇ. ਡਬਲਿਊ. ਰੋਬਰਟਸ ਨੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ: “ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖ ਦਾ ਵਕੀਲ ਸੁਰਗੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ [ਗੁਆ] ਬੈਠਾ।”³⁷

ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ “ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ” ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਮੈਂਟ੍ਰੀ ਸ਼ਾਇਦ ਅੱਯੂਬ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਅਧਿਆਇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਅੱਯੂਬ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸੁਆਰਥੀ ਮਤਲਬਾਂ ਕਰਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਜ਼ਕਰਯਾਹ 3:1)। ਮੇਰਿਲ ਟੇਨੀ ਨੇ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ “ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਭਾਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਅਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਕਰਨ ਲਈ।”³⁸ ਕਿਉਂ ਜੋ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਔਗੁਣ ਅਤੇ ਬੱਜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5:27; ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 3:23), ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਤਾਨ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਔਗੁਣਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਹਰੇਕ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਗਾ ਸਕੇ। ਸ਼ਤਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ; ਉਹ ਕਦੇ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਮਾਰਦਾ। ਧਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਫਲਤਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਉਂਗਲ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ “ਡੰਗ” ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਬਰਟ ਮਾਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਸ਼ਤਾਨ “ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਰਾਤ ਦਿਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਸਦਕਾ ਹੁਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 8:33, 34)।”³⁹ ਸ਼ਤਾਨ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ “ਹੁਣ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।”⁴⁰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਏਲੀਸਨ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਬੜੇ ਹੀ ਸੁੱਚੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ, ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ ਨੇ “ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਮੂੰਹ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।”⁴¹

ਸ਼ਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਭਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਗੁਆ ਬੈਠਣ ਦੀ

ਸਰਬਉੱਤਮ ਤਸਵੀਰ ਰੋਮੀਆਂ 8 ਵਿੱਚ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

ਸੇ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿੱਚ ਹਨ ਸਜਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। . . . ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਸਾਡੀ ਵੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਣ ਸਾਡੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ? . . . ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਚੁਣਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੋਣ ਦਾਵਾ ਕਰੇਗਾ? ਪਰਮੇਸੁਰ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੋਣ ਹੈ ਜੋ ਸਜਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗਾ? ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਰ ਗਿਆ। ਹਾਂ, ਸਗੋਂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਵਾਲਿਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਫ਼ਾਰਸ਼ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 8:1, 31, 33, 34)।

ਆਇਤ 11. ਇਹ ਆਇਤ ਇਸ ਪੂਰੇ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਿੱਤ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ: **ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਖੀ ਦੇ ਬਚਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਰਨ ਤੀਕ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਨਾ ਜਾਤਾ।**

ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਜਿੱਤ” ਦੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *νίκη* (*ਨੀਕੋ*) ਦੇ ਨਾਉਂ ਰੂਪ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (5:5 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। “ਜਿੱਤ ਲਿਆ” ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ “ਉੱਤੇ ਜੇਤੂ ਹੋਏ” ਜਦਕਿ **ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ** “ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੇਲੇ ਦੇ ਨਿਸਤਾਰੇ ਦੇ ਬਲੀਦਾਨ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਹੈ . . . ।”⁴²

ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਖਦਾ ਕਿ ਜਿੱਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਿਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਕਾਏਲ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਜੇਠਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਬਲ ਦੁਆਰਾ “ਜਿੱਤ ਲਿਆ।”

ਉਹ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੇ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਭਨਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਨ . . . । ਸੰਤ ਆਪਣੀ ਦੌਲਤ ਜਾਂ ਉੱਚ ਸਮਾਜਕ ਰੁਤਬੇ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਇਹ ਸਭ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੇ . . . । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ [ਪ੍ਰਭਾਵ] ਐਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜੇਲਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉ ਅਤੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦਾ।⁴³

ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਸਰੋਤ “ਲੇਲੇ ਦਾ ਲਹੂ” ਸੀ। ਕਲਵਰੀ ਨੇ ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੋਮਾ ਦਿੱਤਾ।⁴⁴ ਹਾਲ-ਫਿਲਹਾਲ ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਡਿਨੇਮਿਨੇਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ “ਲਹੂ” ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ “ਆਧੁਨਿਕ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਈ ਨਾਗਵਾਰ” ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਬਾਈਬਲ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਮੁਕਤੀ ਯਿਸੂ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਈ ਹੈ।

ਤਾਂ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਵਧੀਕ ਮਸੀਹ ਦਾ ਲਹੂ ਜਿਹ ਨੇ ਸਦੀਪਕ ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਰਹਿਤ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਤਰਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਰਦਿਆਂ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਕਰੇਗਾ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਜੀਉਂਦੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰੋ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:14)।

ਕਿਉਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਕਾਰਥ ਚਾਲ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵੱਡਿਆਂ ਤੋਂ ਚਲੀ ਆਈ ਹੈ ਨਿਸਤਾਰਾ ਪਾਇਆ ਸੇ ਨਾਸਵਾਨ ਵਸਤਾਂ ਅਰਥਾਤ ਚਾਂਦੀ ਸੇਨੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਅਮੋਲਕ ਲਹੂ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਜਿਹੜਾ ਨਿਹਕਲੰਕ ਅਤੇ ਬੇਦਾਗ ਲੇਲੇ ਦੀ ਨਿਆਈਂ ਸੀ (1 ਪਤਰਸ 1:18, 19)।

ਉਹ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਹ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਪਾਪਾਂ ਤੋਂ ਛੁਡਾ ਦਿੱਤਾ (ਪਰਕਾਸ਼ 1:5)।

ਜਦ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਬਪਤਿਸਮਾ (ਡੁਬਕੀ) ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਦ ਯਿਸੂ ਦਾ ਲਹੂ ਸਾਡਿਆਂ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਧੋ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ 22:16; ਪਰਕਾਸ਼ 7:14)। ਫਿਰ ਜਦ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਲਹੂ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਸ਼ੁੱਧ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (1 ਯੂਹੰਨਾ 1:7)।

ਆਇਤ 11 ਵਿੱਚ ਜਿੱਤ ਦਾ ਇੱਕ ਦੂਜਾ ਸਰੋਤ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਲੀਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ (ਵੇਖੋ 12:17)। ਯਿਸੂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮਰਿਆ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:15; ਤੀਤੁਸ 2:11), ਪਰ ਸਾਰੇ ਬਚਾਏ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ (ਮੱਤੀ 7:13, 14)। ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਆਪ ਲੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਗਈ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਵਫਾਦਾਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਦੋ ਪਹਿਲੂ ਆਇਤ 11 ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ: ਪਹਿਲਾ, ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਸਮਰਪਣ ਵਿੱਚ ਵਫਾਦਾਰ ਸਨ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ **ਆਪਣੀ ਸਾਖੀ ਦੇ ਬਚਨ ਦੇ ਕਾਰਨ** ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਯਿਸੂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਫਾਦਾਰ ਸਨ। “ਸ਼ਤਾਨ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਨਫਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ [ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ] ਨਫਰਤ ਉਹ ਇੰਜੀਲ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਗੱਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਦਿਵਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਗੁੱਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।”⁴⁵ ਉਹ ਯਿਸੂ ਲਈ ਜੀਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਫਾਦਾਰ ਸਨ। “ਅਜਗਰ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ”⁴⁶ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਦੂਜਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਵਫਾਦਾਰ ਜੀਵਨ ਜੀ ਰਹੇ ਸਨ: **ਮਰਨ ਤੀਕ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਨਾ ਜਾਤਾ**। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਸੀ, “ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣੀ ਚਾਹੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਆਵੇਗਾ ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆਏ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਵੇਗਾ” (ਮਰਕੁਸ 8:35; ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 12:24, 25)। ਯੂਹੰਨਾ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦਿਆਂ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੀਉਂਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ,

... ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਦੰਤ ਨੂੰ . . . ਪੂਰੀ ਕਰਾਂ ਜਿਹੜੀ ਮੈਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ ਉੱਤੇ ਸਾਖੀ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਪਾਈ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ 20:24)।

... ਕਿਉਂ ਜੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਬਦਲੇ . . . ਨਿਰਾ ਬੰਨ੍ਹੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਾਂ (ਰਸੂਲਾਂ 21:13)।

ਕਲੇਵਿਸ ਚੈਪਲ ਨੇ ਅਰੰਭਕ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵਫਾਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਿਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜਿੱਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ

ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਝੋਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ । ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਿੱਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਐਨਾ ਵੱਡਮੁੱਲਾ ਜਾਣਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਅਤੇ ਸਭਕੁਝ ਵੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਵੀ ਦੇ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਭਈ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਣ।⁴⁷

ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ ਕਿ “ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਜਾਤਾ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਮਰਨ ਤੀਕ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਨਾ ਜਾਤਾ।’ ਇਹ ਚਰਚਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕੀ ਸੀ!”⁴⁸ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ “ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਾ ਆਤਮਾ” ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ:⁴⁹ ਉਹ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਮਰਨ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾਵਾਂ ਸਹੀ ਸਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਦ ਸ਼ਤਾਨ ਜੇਤੂ ਅਤੇ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ – ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ – ਉਹ ਘੜੀ ਦਰਅਸਲ ਉਸ ਦੀ ਹਾਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੀ ਘੜੀ ਬਣ ਗਈ।⁵⁰

ਆਇਤ 12. ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, **ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੇ ਅਕਾਸ਼ੋ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਅਨੰਦ ਕਰੋ!** ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਖੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਨੰਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲਹੂ ਦੁਆਰਾ ਬਚਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਅਜਗਰ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਨ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਇਹੋ ਇੱਕ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ **ਅਕਾਸ਼ੋ** (οὐρανοί, ਉਰਾਨੋਈ) ਬਹੁਵਚਨ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ “ਅਕਾਸ਼/ਸੁਰਗ” ਦੇ ਲਈ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ; ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਮੌਤੀ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕਵਚਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਇਤ 12 ਦਾ ਅੰਤ ਜਿੱਤ ਦੇ ਗੀਤ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਹਾਰ ਦੇ ਦਰਦਨਾਕ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਹਾਰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਨੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ; ਇਸ ਨੇ ਸੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਗਰ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਅਜਗਰ ਇੱਕ ਨਾਖੁਸ਼ ਅਜਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਤਦ ਤੱਕ ਇਕੱਠਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸਫੋਟਕ ਸਥਿਤੀ ਤੱਕ ਨਾ ਪੁੱਜ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਕ੍ਰੋਧ ਕਿਸੇ ਦੇ ਉੱਤੇ – ਕਿਸੇ ਦੇ ਵੀ ਉੱਤੇ – ਉਲੱਦਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।

ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਅਵਾਜ਼ ਨੇ ਚਿਤਾਉਣੀ ਦਿੱਤੀ, **ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਹਾਇ ਹਾਇ! ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਸ਼ਤਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਉਤਰ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਭਈ ਮੇਰਾ ਸਮਾ ਬੋੜਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।** ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਉਹ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ (ਵੇਖੋ 12:16)। ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ “ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਵੱਸਦੇ ਹਨ,” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।⁵¹

ਅਜਗਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਭਈ ਮੇਰਾ ਸਮਾ ਥੋੜਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। “ਉਸ ਦੇ ਦਿਨ ਗਿਣੇ ਹੋਏ ਹਨ।”⁵² “ਸਮਾ ਥੋੜਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ: ਸ਼ਤਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ “ਥੋੜੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ” ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ (20:10)। ਤਦ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਠਾਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੰਨੇ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਣ ਉਨੇ ਵਧੀਕ ਦੁਖ ਅਤੇ ਕਸ਼ਟ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇ।

ਜਖਮੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕਦੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਇ 12 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਜਗਰ ਇੱਕ ਜਖਮੀ ਜਾਨਵਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਓਨ ਮੋਰਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ, “ਸਤਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਧਰਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀਆਂ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਾਕਤਵਰ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।”⁵³ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਦੀ ਦੁਰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਕੰਮ “ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਵੈਰੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮਰੇੜ ਹਨ।”⁵⁴ ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਐਨਾ ਕ੍ਰੋਧਿਤ ਕਿਉਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਜਗਰ ਦਾ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਯੁੱਧ (12:13-17)

¹³ਜਾਂ ਓਸ ਅਜਗਰ ਨੇ ਡਿੱਠਾ ਭਈ ਮੈਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹਾਂ ਤਾਂ ਓਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮਗਰ ਪਿਆ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਜਣੀ ਸੀ। ¹⁴ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਉਕਾਬ ਦੇ ਦੋ ਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਈ ਉਹ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਨੂੰ ਉੱਡ ਜਾਵੇ ਜਿੱਥੇ ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬਚ ਕੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਦੌਰ ਸਮਿਆਂ ਅਤੇ ਅੱਧ ਸਮੇਂ ਤੀਕ ਉਹ ਦੀ ਪਿਰਤਪਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ¹⁵ਅਤੇ ਸੱਪ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਰਿਆ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਪਾਣੀ ਵਗਾਇਆ ਭਈ ਉਹ ਨੂੰ ਰੁੜ੍ਹਾ ਦੇਵੇ। ¹⁶ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਅੱਡ ਕੇ ਓਸ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਪੀ ਲਿਆ ਜਿਹੜਾ ਅਜਗਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਵਗਾਇਆ ਸੀ। ¹⁷ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਬਰੇਤੇ ਉੱਤੇ ਜਾ ਖਲੇਤਾ।

ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਇੱਕ ਯੁੱਧ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਬੰਬ ਫਟ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਚਾਣਕ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਾਲੇ ਬਸਤਰ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਉੱਥੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਚੁਫੇਰੇ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਉਹ ਯੁੱਧ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਹੋਇਆ ਘਮਸਾਣ ਯੁੱਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਪੱਕੀ ਹੈ।

ਕਈ ਲੋਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਤੁਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਘਮਸਾਣ ਯੁੱਧ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਹਨ – ਉਸ ਘਮਸਾਣ ਯੁੱਧ ਦੇ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਲੜਾਈ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵਧੇਰੇ ਭਿਆਣਕ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਿਰਫ “ਦੇਹੀ ਨੂੰ ਮਾਰ ਸੁੱਟਦੀ

ਰੈ" (ਮੱਤੀ 10:28)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਤਿਮੋਥਿਉਸ ਨੂੰ ਤਾਗੀਦ ਕੀਤੀ ਭਈ "ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਚੰਗੀ ਲੜਾਈ ਲੜ" (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 6:12) ਅਤੇ "ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸਿਪਾਹੀ ਵਾਂਗੁ . . . ਦੁੱਖ ਝੱਲ" (2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:3)। ਉਸ ਨੇ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ, "ਕਿਉਂ ਜੇ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਲਹੂ ਅਤੇ ਮਾਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਕੂਮਤਾਂ, ਇਖਤਿਆਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਧਘੋਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰਗੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ" (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:12)।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਉਸ ਯੁੱਧ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ 12:13-17 ਵਿੱਚ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ: "ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਬਰੇਤੇ ਉੱਤੇ ਜਾ ਖਲੋਤਾ" (ਆਇਤ 17; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।

ਆਇਤ 13. ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਉਸ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਤਾਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦਾ। ਜਾਂ **ਉਸ ਅਜਗਰ ਨੇ ਡਿੱਠਾ ਭਈ ਮੈਂ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਮਗਰ ਪਿਆ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਮੁੰਡਾ ਜਣੀ ਸੀ।** ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮਾਂ ਵਿਚਲੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ – ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਨੇਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸਰਾਏਲ (ਆਇਤ 2 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਅਧਿਆਇ 12 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਇਸਰਾਏਲ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਆਤਮਕ ਇਸਰਾਏਲ – ਅਰਥਾਤ ਕਲੀਸੀਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਇਤ 13 ਕਲੀਸੀਆ ਉੱਤੇ ਆ ਰਹੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਸਤਾਉ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਤਾਉ ਦੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰੰਭ ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਭਿਆਣਕ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ (2:10, 13; 3:10; 6:9-11)।

ਆਇਤ 14. ਸਾਨੂੰ ਅਜਗਰ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਅਕਾਰ ਤੇ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ (ਆਇਤਾਂ 1-4)। ਆਪਣੇ ਬਲ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਭਿਆਣਕ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਚੇ। ਫਿਰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ। ਆਇਤ 6 ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ "ਉਹ ਇਸਤਰੀ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਨੱਸ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਥਾਂ ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।" ਆਇਤ 14 ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ: **ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਉਕਾਬ ਦੇ ਦੋ ਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਭਈ ਉਹ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਨੂੰ ਉੱਡ ਜਾਵੇ ਜਿੱਥੇ ਸੱਪ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਬਚ ਕੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਦੌਰ ਸਮਿਆਂ ਅਤੇ ਅੱਧ ਸਮੇਂ ਤੀਕ ਉਹ ਦੀ ਪਿਰਤਪਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।**

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਇਤ 14 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਮਿਸਰ ਵਿੱਚੋਂ ਫੁਟਕਾਰੇ ਦੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੁਲਨਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਕੁਝ ਵੇਲੇ ਦੇ ਫਿਰਉਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ "ਸਰਾਲ" ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਯਸਾਯਾਹ 51:9)। ਉਸ ਨਿਸਤਾਰੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, "ਤੁਸਾਂ ਵੇਖਿਆ ਜੇ ਮੈਂ ਮਿਸਰੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਕਾਬ ਦੇ ਖੰਭਾਂ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਲੈ ਆਇਆ" (ਕੁਚ 19:4; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਉਕਾਬ ਦੇ ਖੰਭਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਯਸਾਯਾਹ 40:31 ਵਿੱਚ ਸਧਾਰਨ ਭਾਵ ਨਾਲ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ "ਉਕਾਬ ਦੇ ਖੰਭਾਂ" 'ਤੇ ਬਿਠਾਲ ਕੇ ਲਿਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਸੀ (ਜ਼ਬੂਰ 78:52) – ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਬਚ ਕੇ ਉਸ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ

ਚਲੀ ਗਈ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਭਟਕਣ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਉਜਾੜ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਯਾਦਾਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ ਹੋਣਗੇ। ਕੂਚ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਉਜਾੜ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: (1) ਇਹ ਥਾਂ ਰਹਿਣ ਦੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਖੁਸ਼ਕ ਅਤੇ ਗਰਮ ਇਲਾਕਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਜ਼ਹਰੀਲੇ ਜੰਤੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। (2) ਪਰ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਉਹ ਲੋਕ ਅਜ਼ਾਦ ਸਨ – ਮਿਸਰ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ। (3) ਉੱਥੇ ਹੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਗਨ ਬੰਭ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਹੋਸ਼ੇਆ 13:5)। (4) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਥੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ “ਪਿਰਤਪਾਲ” ਕੀਤੀ ਸੀ: ਹਰ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਗੋਂ ਮੰਨ ਖੁਆਇਆ ਸੀ (ਕੂਚ 16:4) ਅਤੇ, ਬਟੋਰਾਂ ਵੀ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲਈ ਜਲ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। (5) ਉਜਾੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਸਥਾਨ ਸੀ।

ਉਸ ਉਜਾੜ ਅਤੇ ਅਧਿਆਇ 12 ਦੇ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵੇਖਣਾ ਬੜਾ ਸੌਖਾ ਹੈ: (1) ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਆਇਤ 14 ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਦੌਰ ਸਮਿਆਂ ਅਤੇ ਅੱਧ ਸਮੇਂ ਤੀਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਜੀਬ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾਨੀਏਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਅੱਧੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਦਾਨੀਏਲ 7:25; 12:7)। ਆਇਤ 6 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ “ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸੌ ਸੌਂ ਦਿਨ।” ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਵਾਕਾਂ ਦਾ ਅਰਥ 3½ ਵਰ੍ਹੇ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅੰਕ ਜਿਹੜਾ ਸੰਕਟਾਂ, ਅੱਖਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪਰਖ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ (11:2 ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵੇਖੋ)। ਜਦ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਅਜਗਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਆਇਤ 15)। (2) ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇਸਤਰੀ ਅਜ਼ਾਦ ਸੀ – ਆਖਿਰਕਾਰ ਅਜਗਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 9-11)। ਆਇਤ 14 ਆਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ “ਸੱਪ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੀ” (NIV)। (3) ਉਜਾੜ ਉਹ ਥਾਂ ਸੀ ਜੋ “ਪਰਮੇਸੁਰ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ” (ਆਇਤ 6); ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਉਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। (4) ਆਇਤਾਂ 6 ਅਤੇ 14 ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਜਾੜ ਉਹ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੀ ਪਿਰਤਪਾਲ ਹੋਈ ਸੀ: 3½ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸੰਕਟ, ਅੱਖਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪਰਖ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਉੱਥੇ ਪਿਰਤਪਾਲ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੱਧੇ ਸਮੇਂ ਵੇਲੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। (5) ਇਹ ਸਭ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਦੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪਰਮੇਸੁਰ “ਓਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਤੋਂ ਹਰੇਕ ਅੰਝੂ ਪੂੰਝੇਗਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਗਾਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਨਾ ਹੋਵੇਗੀ” (21:4)।

ਇਸ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਬਚ ਕੇ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਟੀਕਾਕਾਰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉ ਜਾਂ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਜਾ ਕੇ ਕਿਤੇ ਲੁਕ ਗਏ ਸਨ। ਕਈ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦ ਰੋਮੀ ਫੌਜ ਨੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕੀਤਾ, ਤਦ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਭੱਜ ਕੇ ਯਰਦਨ ਪਾਰ ਪੁਰਾਤਨ ਪੇਲਾ ਵਿੱਚ ਲੁਕ ਗਏ ਸਨ।⁵⁵ ਹੋਰ ਲੋਕ ਕਬਰਾਂ ਹੇਠ ਬਣੇ ਤਹਿਖਾਨਿਆਂ, ਘੁਰਿਆਂ ਅਤੇ ਗੁਫਾਵਾਂ, ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਥਾਂਵਾਂ ਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਔਖਾ ਹੈ, ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਮਸੀਹੀ

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਲੁਕ ਕੇ ਆਸਰਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਆਤਮਕ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਵਧੇਰੇ ਦੁਕਵੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭੁਗੋਲਿਕ ਥਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਮਸੀਹੀ ਦਾ “ਜੀਵਨ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਮੇਸੁਰ ਵਿੱਚ ਗੁਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ” (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 3:3)। ਉਸ ਨੂੰ “. . . ਮਸੀਹ ਵਿੱਚ ਸੁਰਗੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਪਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਆਤਮਕ ਬਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਬਰਕਤ ਦਿੱਤੀ” ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:3)। ਪਰਮੇਸੁਰ “ਆਪਣੇ ਧਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਹਾਡੀ ਹਰੇਕ ਬੁਝ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਵਿੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰੇਗਾ” (ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 4:19)। ਉਜਾੜ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਉਸ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਪੂਰੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ: ਪਰਮੇਸੁਰ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। **ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਸ਼ਬਦ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਦੁੱਤੀ “ਥਾਂ” ਹੈ।**

ਆਇਤ 15. ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ, ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਨੱਸ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਇਸਤਰੀ ਉਜਾੜ ਵਿੱਚ ਨੱਸ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਜਗਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਤਦ ਤੱਕ ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਨਿਗਾਹ ਲਗਾਈ ਰੱਖੀ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਲੁਕਣ ਦਾ ਥਾਂ ਨਾ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਜਦ ਉਹ ਉਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜਾ ਤਾਂ ਇਸਤਰੀ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਹਾਰ ਨਾ ਮੰਨੀ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ: ਹੜ੍ਹ ਲਿਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ। **ਅਤੇ ਸੱਪ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਰਿਆ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਪਾਣੀ ਵਗਾਇਆ ਭਈ ਉਹ ਨੂੰ ਰੁੜ੍ਹਾ ਦੇਵੇ।** ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੂੰਹ ਖੁੱਲਿਆ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਲਹਿਰ ਬਾਹਰ ਆਈ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀ ਆਉਣਾ ਕਦੇ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਦਰਿਆ ਵਗ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬਦਲਾਉ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: 12:3 ਅਗਜਰ ਦੇ ਸੱਤ ਸਿਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਆਇਤ 15 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਇੱਕੋ ਮੂੰਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਫਨਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਅੱਤ ਵਧੀਕ ਬੁਰਿਆਈ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ (ਅੱਯੂਬ 27:20; ਜਬੂਰ 18:4; 32:6; 69:1, 2, 15; 124:2-5; ਯਸਾਯਾਹ 8:5-8)। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੜ੍ਹ ਉਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੁਰਿਆਈ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਰਿਆਈਆਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸ਼ਤਾਨ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਆਇਆ (ਅਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ)। ਕਿਉਂ ਜੋ ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿਚਲਾ ਹੜ੍ਹ ਅਜਗਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅਰੰਭਕ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਅਤੇ ਨਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬੋਲੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਬੋਲੇ ਗਏ ਝੂਠ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਸਤਾਉ ਆਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਤਿਆਗਣ ਲਈ ਬੋਲੇ ਗਏ ਧਮਕੀਆਂ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਬੋਲੇ ਗਏ ਧੋਖੇ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦ। ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਰੰਭਕ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਝੂਠ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸਾਂ, ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਸਪੀਕਰਾਂ ਅਤੇ ਸਟੇਜਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ – ਝੂਠ ਦਾ ਹੜ੍ਹ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਡੇਬਣਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 16. ਅਜਗਰ ਦੀ ਪਰਤੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ, “ਇਸਤਰੀ ਲਈ ਬਚਣਾ ਸੰਭਵ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਿਆ?” ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਹੈ,

“ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ।” ਆਇਤ 16 ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ: ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਅੱਡ ਕੇ ਉਸ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਪੀ ਲਿਆ ਜਿਹੜਾ ਅਜਗਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹੋਂ ਵਗਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੂਚ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਹੋਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹਨ: ਜਦ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ (ਜ਼ਬੂਰ 66:6; KJV) ਅਤੇ ਜਦ ਧਰਤੀ ਨੇ ਮੂੰਹ ਖੋਲ ਕੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵੈਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ ਸੀ (ਗਿਣਤੀ 16:31-33)। ਕਲਪਨਾ ਕਰਕੇ ਵੇਖੋ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਕੰਧ ਇਸਤਰੀ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਧਰਤੀ ਕੰਬਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਦਰਾਰਾਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਫਾਨ ਮਾਰਦਾ ਹੋਇਆ ਹੜ੍ਹ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏ ਬਿਨਾ ਹੀ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਡੁੰਘਿਆਈਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਇਸਤਰੀ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਵਿਨਾਸ ਤੋਂ ਬਚ ਗਈ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਇਸ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਭਾਲਣ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਰਤੀ ਵੱਲੋਂ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਪੀ ਲਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਧਰਤੀ” ਦਾ ਅਰਥ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਬਿਵਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸਰਿਸ਼ਟ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਵਸਤੂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਣ ਹੇਠ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਜ਼ਬੂਰ 148) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਕਸਦਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਆਇਤ 16 ਵਿਚਲਾ “ਧਰਤੀ” ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਵਾਦ ਇਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਰ ਪਾਪ ਦੇ ਕਾਰਨ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ – ਨਾਲੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਿਆਂ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸੰਸਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿੰਨ੍ਹਿਆ, ਵੱਢਿਆ, ਕੁਰੇਦਿਆ ਅਤੇ ਤੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਹੋਰ ਲੋਕ ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਧਰਤੀ” ਦਾ ਅਰਥ “ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ” ਹਨ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਾਰੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ ਵਿੱਚ ਗੈਰਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸ਼ਤਾਨ ਦਿਆਂ ਝੂਠਾਂ ਨੂੰ ਪੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ ਬਿਨਾ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। ਸੰਸਾਰ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਗੈਰਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਲੋਕ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਤਾਉਣਗੇ।

ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਦ ਵਧੇਰੇ ਸਧਾਰਨ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਲਿਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ: ਆਇਤ 16 ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਟਕੀ ਪਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਚਾਣਕ ਹੀ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਇੱਕ ਵੇਲਾ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੈਲੂਸ ਨਾਮ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੰਮਿਸ਼ਕ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੈਲੂਸ ਕਲੀਸੀਆ ਉੱਤੇ ਸਤਾਉ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਲਿਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਹੜ੍ਹ ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਹੋਂਦ ਤੱਕ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਕਿਵੇਂ ਬਚੀ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਸੀ? ਉੱਤਰ ਇਹ ਸੀ ਕਿ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾਲ।” ਜਦ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹ ਸੈਲੂਸ 'ਤੇ ਪਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਧਰਤੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸ ਦੇ ਵੈਰ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਲਿਆ।

ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੇਨਰੀ ਸਵੀਟ ਨੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੇ ਜਦ ਰੋਮ ਕਲੀਸੀਆ

ਨੂੰ ਸਤਾਅ ਰਿਹਾ ਸੀ:

ਮਦਦ ਅਜਿਹੀ ਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਇਸ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ; ਸਤਾਉ ਲਿਆ ਰਹੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਮੌਤ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਗਿਆ ਬਦਲਾਓ, ਆਮ ਜਨਤਾ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਚਾਣਕ ਆਇਆ ਬਦਲਾਓ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਜਿਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਕਲੀਸੀਆ ਤੋਂ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਅੜਿੱਕਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ।⁵⁶

ਆਇਤਾਂ 13 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 16 ਤੱਕ ਸਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਭਾਵੇਂ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਜਤਨ ਕਰੇ, ਉਹ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਦ ਦਾਨੀਏਲ ਨੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰਾਜ ਅਰਥਾਤ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ “ਸਦਾ ਤੀਕ ਨੇਸਤ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ,” ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ “ਸਦਾ ਤਾਈਂ ਖੜਾ ਰਹੇਗਾ” (ਦਾਨੀਏਲ 2:44)। ਜਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲੀਸੀਆ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ “ਪਤਾਲ ਦੇ ਫਾਟਕਾਂ ਦਾ ਉਹ ਦੇ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਵੱਸ ਨਾ ਚੱਲੇਗਾ” (ਮੱਤੀ 16:18)।

ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਫਾਈਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ-ਬਹੁਤ ਲੰਮੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਅਟੱਲ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਈ ਵਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ “ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ” ਪਰ ਸਾਡਾ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਤਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹਨ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਅਵਨਾਸੀ ਹੈ! ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅਜਿਹੀ ਲੜਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਤਾਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦਾ।

ਆਇਤ 17. ਅਫਸੋਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਤਾਨ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਲੜਾਈ ਜਿੱਤ ਜਾਂਦਾ ਹੈ – ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਅਵਨਾਸੀ ਹੈ, ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਵਨਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਬਣ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੀ ਕਲੀਸੀਆ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਮੈਂਬਰ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਨੂੰ ਆਇਤ 17 ਵਿੱਚ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: **ਅਤੇ ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਉੱਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਆਇਆ ਅਤੇ ਉਹ ਦੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਬਰੇਤੋਂ ਉੱਤੇ ਜਾ ਖਲੇਤਾ।** ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ, **ਇਸਤਰੀ** ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ **ਉਹ ਦੇ ਵੰਸ** ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ, ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ।

ਆਇਤ 17 ਇਸ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਪੂਰਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਗਰ ਐਨਾ ਕ੍ਰੋਧਿਤ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਜਦ ਨਰ ਬਾਲ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਉਬਾਲੇ ਮਾਰਨ ਲੱਗਾ। ਜਦ ਉਸ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ “ਵੱਡੇ ਕ੍ਰੋਧ” ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ (ਆਇਤ 12)। ਜਦ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਖੰਭ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਡ ਕੇ ਬਚ ਨਿਕਲੀ, ਉਸ ਦਾ ਕ੍ਰੋਧ ਵਧਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਦ ਧਰਤੀ ਨੇ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦਿਆਂ ਕਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਾਜਿਜ਼ ਰਚੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਡੁਬਾਉਣ ਦੇ ਉਸ ਦਿਆਂ ਜਤਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਫਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ

ਉਸ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਬੰਨ੍ਹ ਟੁੱਟ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧ ਆਇਆ; ਸ਼ਤਾਨ ਉਸ ਪਾਗਲ ਸਾਨ੍ਹ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੰਝਾਂ ਨਾਲ ਵਲੂੰਧਰੇ।

ਕਿਉਂ ਜੋ ਸ਼ਤਾਨ ਸਾਰੀ ਦੀ ਸਾਰੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਫੜਦਾ ਹੈ: “ਅਜਗਰ . . . ਉਹ ਦੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ . . . ਓਹਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ ਗਿਆ।” ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਯੁੱਧ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਗੈਰਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:3, 4; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:1, 2), ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਹ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਦੀ ਛਾਉਣੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਿਆਣਨ ਜਾਂ ਨਾ। ਸ਼ਤਾਨ ਤਾਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹ ਅਸਲੀ ਵੰਸ ਸੀ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਉਹ ਹਨ “ਉਹ ਦੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ।” “ਵੰਸ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ *σπέρμα* (*ਸਪਰਮਾ*) ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਅੰਸ” (KJV) ਜਾਂ “ਸੰਤਾਨ” (RSV) ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣਾਂ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਲੂਕਾ 8:21; ਰੋਮੀਆਂ 8:29; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2:11)। ਕੁਝ ਟੀਕਾਕਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਜਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਉਹ ਦੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ” ਦਰਅਸਲ ਚੇਣਵੇਂ ਮਸੀਹੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਅਜੇ ਵੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋਕ ਹਨ, ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ “ਉਹ ਦੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ” ਗੈਰਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ “ਉਹ ਦੇ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਜਿਹੜੇ ਰਹਿੰਦੇ” ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ *ਸਭਨਾਂ* ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ “ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ।”

ਸ਼ਬਦ ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ। ਇਹ ਲੜਾਈ ਕੋਈ ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਜਾਂ ਹਲਕੀ-ਫੁਲਕੀ ਮੁੱਠਭੇੜ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਯੁੱਧ ਹੈ। ਸ਼ਤਾਨ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਸਰੀਰਕ ਸਤਾਉ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਪਰ ਯੁੱਧ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦ ਵੀ ਉਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੰਤਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਆਤਮਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕੋਲ ਚਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ, ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਤਾਂ “ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ” ਸੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2:15; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਉਸ ਨੇ ਮੌਤ ਦੇ ਡਰ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਏ।

ਇਸ ਸੰਪੂਰਨ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ “ਜੁੱਧ ਕਰਨ ਨੂੰ” ਵਿੱਚ ਸਰੀਰਕ ਤਾੜਨਾ ਜਾਂ ਮੌਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਵੀ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਵੀ। ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਮਕਸਦ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਸ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਆਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਯੁੱਧਨੀਤੀ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਲ ਅਤੇ ਨਿਰਬਲਤਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਤਾਨ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਨਿਰਬਲਤਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਯਾਕੂਬ

1:14) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਦਬਾਓ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਲੋਕ ਸਰੀਰਕ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਛੇਤੀ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਗਲਤ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਭੁਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਲਈ “ਭਈ ਸ਼ਤਾਨ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਨਾ ਕਰ ਜਾਏ,” ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ “ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਿਆਂ ਚਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ” ਹੋਣ ਦੀ ਹਿਮਾਕਤ ਨਾ ਕਰੀਏ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 2:11)।

ਕਈ ਲੇਖਕ ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੇਥੀ 12 ਦੀਆਂ ਅੱਖਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪੇਚੀਦਗੀਆਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਵੈਸਟ ਨੇ ਆਖਿਆ, “ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੈ।”⁵⁷ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਵੈਸਟ ਵਾਂਗ ਨਾ ਆਖ ਸਕੀਏ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ ਬਹੁਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹਨ:

1. ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਇੱਕ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਇੱਕ ਅਸਲ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ – ਉਸ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਣਕ ਵੈਰੀ, ਸ਼ਤਾਨ, ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

2. ਇਸ ਯੁੱਧ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ, ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਰਬਉੱਤਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।

3. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕੇਵਲ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ: “ਅਤੇ ਓਹਨਾਂ ਨੇ ਲੇਲੇ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਾਖੀ ਦੇ ਬਚਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਹ [ਸ਼ਤਾਨ] ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ” (ਆਇਤ 11)।

ਅਤੇ ਉਹ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਬਰੇਤੇ ਉੱਤੇ ਜਾ ਖਲੋਤਾ। ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਅਜਗਰ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਵਾਕ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਰਿਆ **ਖਲੋਤਾ** (ἐστῆθη, ਐਸਟਾਥੇ) ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾ “ਉਹ” ਹੈ। ਕੁਝ ਹੱਥਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨਤਾ (ἐστῆθη, ਐਸਟਾਥੇਨ) ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ “I” ਨੂੰ ਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਵੇਖੋ KJV)। ਫਿਰ ਵੀ, ਪ੍ਰਮਾਣ “ਉਹ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ 12 ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਜਗਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਝ ਆਧੁਨਿਕ ਅਨੁਵਾਦ ਇਸ ਵਾਕ ਨੂੰ 12 ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 18 ਆਇਤ ਵਜੋਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਥੇ ਨਾਟਕ ਦਾ ਸਪਰਸ਼ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕੰਢੇ ਉੱਤੇ ਖਲੋਤਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ – ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਮੁੰਦਰ ਸ਼ਾਇਦ ਭਰੀ ਹੋਈ, ਬੇਚੈਨ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ (17:1, 15 ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ; ਯਸਾਯਾਹ 60:5 ਵੀ ਵੇਖੋ)। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ “ਗਰਜਦੇ ਸਮੁੰਦਰ, ਜਿਹੜਾ ਦਿਸ਼ਾਸੂਚਕ ਦੇ ਹਰ ਪਾਸਿਓ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪੱਛਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਫੁਹਾਰੇ ਛੱਡਦਾ ਹੈ” ਵਜੋਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; ਸਾਨੂੰ ਤੁਫ਼ਾਨੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜਿੱਦੀ ਗਰਜਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਣਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ (ਦਾਨੀਏਲ 7:2 ਵਿੱਚ “ਵੱਡੇ ਸਮੁੰਦਰ” ਨਾਲ ਕਰੋ)।

ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ

ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ, ਇੱਕ ਅਜਗਰ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੱਚਾ (ਅਧਿਆਇ 12)

ਅਧਿਆਇ 12 ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਮ ਸਿਰਲੇਖ “ਇੱਕ ਇਸਤਰੀ, ਇੱਕ ਅਜਗਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਲਕ” ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੀ-ਵੱਖਰੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 12 ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਸਿਰਲੇਖ “ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਜੀਉਂਦੇ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ” ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ,

ਜੇ ਦਰਅਸਲ ਸ਼ਤਾਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ “ਜਨਤਾ ਦਾ ਵੈਰੀ ਨੰਬਰ 1” ਜਾਂ “ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵੈਰੀ ਨੰਬਰ 1” ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਡਬਲਿਉ. ਬੀ. ਵੈਸਟ ਨੇ ਅਧਿਆਇ 12 ਨੂੰ “ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਭਵਿੱਖ”⁵⁸ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਰੋਬਰਟ ਮੁਲਹੋਲੈਂਡ ਨੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ “ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ”⁵⁹ ਆਖਿਆ ਹੈ। ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਅਧਿਆਇ 12 ਨੂੰ “ਸਾਡੇ ਦਰਸ਼ਣ ਤੋਂ ਪਰੇ ਆਤਮਕ ਸੰਘਰਸ਼” ਜਾਂ “ਦੂਜੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਲੜਾਈ” ਨਾਮ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮਾਈਕਲ ਵਿਲਕੋਕ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 12 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਭਾਗ “ਇਤਹਾਸ ਦਾ ਨਾਟਕ”⁶⁰ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਵੰਡ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ: (1) ਪਾਤਰ (ਆਇਤਾਂ 1-3, 5); (2) ਕਥਾਨਕ (ਆਇਤਾਂ 1-6); (3) ਨਾਟਕ (ਆਇਤਾਂ 7-16); (4) ਭੂਮਿਕਾ (ਆਇਤ 17)। ਮੇਰਿਲ ਟੇਨੀ ਨੇ ਅਧਿਆਇ 12 ਦਾ ਸਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ: ਵੈਰੀ, ਲੜਾਈ ਅਤੇ ਸਮਾਪਨ।⁶¹

ਵਾਰਨ ਵੀਅਰਸਬੀ ਨੇ ਅਧਿਆਇ 12 ਅਤੇ 13 ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਰੱਖਿਆ, “ਭਿਆਣਕ ਤਿੰਨ।”⁶² ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਜਤਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡ੍ਰਿਕਸਨ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਨੋਟਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸੰਦੇਸ਼ ਹਨ।⁶³

ਇਸਤਰੀ ਅਤੇ ਕੰਜਰੀ (ਅਧਿਆਇ 12)

ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿਚਲੀ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਸੁਭਾਵਕ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਧਿਆਇ 17 ਵਿਚਲੀ ਕੰਜਰੀ ਦੀ ਨਕਲੀ ਚਮਕ-ਦਮਕ ਦੇ ਉਲਟ ਖੜੀ ਦਿਖਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਰੰਭ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ: (1) ਪਹਿਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ; ਦੂਜੀ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। (2) ਪਹਿਲੀ ਸੁਰਗੀ ਹੈ; ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰਕ ਹੈ। (3) ਪਹਿਲੀ ਦਰਦ ਨਾਲ ਤੜਫਦੀ ਹੈ; ਦੂਜੀ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਚੂਰ ਹੈ। (4) ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦਾ ਮਾਤਾ ਹੈ; ਦੂਜੀ ਕੰਜਰੀਆਂ ਦਾ ਮਾਂ ਹੈ। (5) ਪਹਿਲੀ ਭਲਿਆਈ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਦੂਜੀ ਬੁਰਿਆਈ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। (6) ਪਹਿਲੀ ਦੇ ਮਗਰ ਬੁਰਿਆਈ ਪਈ ਹੋਈ ਹੈ; ਦੂਜੀ ਬੁਰਿਆਈ ਦੀ ਸਾਥਣ ਹੈ। (7) ਪਹਿਲੀ ਪਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਚਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਬਚਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਦੂਜੀ ਪਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਯੁੱਧ (12:7-12)

ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਸਧਾਰਨ ਸਿਰਲੇਖ “ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਯੁੱਧ” ਹੈ। ਮਾਯਰ ਪਰਲਮੈਨ ਨੇ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ, “ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਯੁੱਧ – ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਹਾਇ।”⁶⁴ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੰਭਵ ਸਿਰਲੇਖ “ਜਿੱਤ ਦਾ ਭੇਤਾ” ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਲਬਰਟ ਬਲਡਿੰਜਰ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ “ਧਰਮ ਯੁੱਧ” ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ।⁶⁵ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋਗੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਧਿਆਇ 12 ਦੇ ਯੁੱਧ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ “ਧਰਮ ਯੁੱਧਾਂ” ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਰੰਭ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਆਇਤ 11 ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਪੂਰਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਹੂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ

ਅਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਲਹੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਯਿਸੂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਅਤੇ ਲਹੂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭ ਬਾਰੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਸਿਰਲੇਖ “ਸਲੀਬ ਦਾ ਰਾਹ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ” ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਲਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ, ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਅਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸੋਗੇ।

ਆਪਣੇ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣੇ (12:7-9)

ਜਦ ਪਹਿਲਾ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਅਰੰਭ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਲੰਦਨ ਦੇ ਯੁੱਧ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਚੈਂਕੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਸੁਨੇਹਾ ਘੱਲਿਆ। ਸੁਨੇਹਾ ਇਹ ਸੀ: “ਜੰਗ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਗਿਰਫਤਾਰ ਕਰ ਲਓ।” ਮੰਤਰਾਲੇ ਕੋਲ ਤੁਰੰਤ ਇਹ ਜਵਾਬ ਆਇਆ: “ਅਸੀਂ ਛੇ ਬੇਲਜੀਅਨ, ਚਾਰ ਜਰਮਨ, ਚਾਰ ਫ੍ਰੈਂਚ, ਦੋ ਇਟੈਲੀਅਨ, ਤਿੰਨ ਆਸਟ੍ਰੀਅਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਨੂੰ ਗਿਰਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਛੇਤੀ ਦੱਸੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਜੰਗ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਛਿੜੀ ਹੈ।”⁶⁶ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨ ਨਾਲ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਵੈਰੀ ਕੌਣ ਹੈ!

ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੋ (12:7-9)

ਆਰੰਭਕ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਸਟ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਰੋਮ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸ਼ਤਾਨ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਜ਼ਮਾਇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸ਼ਤਾਨ ਹੈ।

ਆਓ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਲਈਏ। ਉਹ ਭਿਆਣਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕਾਉਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰਮੇਸੁਰ ਨੇ ਨਰ ਬਾਲਕ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਔਰਤ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰੇਗਾ – ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਾਂਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਯਾਕੂਬ 4:7 ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, “ਸ਼ਤਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰੋ ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਭੱਜ ਜਾਵੇਗਾ।” ਇਸ ਆਇਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਨੂੰ ਪਰਗਟ ਕਰਦਾ ਹੈ: “ਉਪਰੰਤ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਰਹੋ।” ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, “ਅਤੇ ਨਾ ਸ਼ਤਾਨ ਨੂੰ ਥਾਂ ਦਿਓ” (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:27; KJV)। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵਾਂਗੇ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:10) ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਅਦਾਲਤ (12:10)

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਪਰਚਾਰਕ ਨੇ ਸੁਰਗ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ 12:10 ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜੱਜ ਅਰਥਾਤ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਉਹ ਇੱਕ ਮਸੀਹੀ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਫਿੱਕਾ ਪੈ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਵਕੀਲ ਅਰਥਾਤ ਸ਼ਤਾਨ ਨੇ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਸੂਚੀ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਯਿਸੂ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਕੀਲ ਸੀ, ਉਸ ਮਸੀਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ

ਹੋਇਆ। ਉਹ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, “ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਲਈ ਮਰਿਆ ਸੀ।” ਜੱਜ ਨੇ ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਹਥੜਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, “ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ!”

ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੂਪਕ ਵਚਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ “ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਨਿਆਉ ਕਰਨ ਵਾਲਾ” ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 12:23)। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਾਪ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, “ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਜਿਹੜਾ ਧਰਮੀ ਹੈ” (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:1)।

ਲਹੂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ (12:11)

ਹਰ ਸਾਲ, ਕਥਿਤ ਤੌਰ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ (ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ) ਕਾਰਨ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ “ਖੂਨ ਦਾ ਅਟੈਕ” ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਕਾਰਣ, ਖੂਨ ਦਿਲ, ਗੁਰਦਿਆਂ, ਫੇਫੜਿਆਂ, ਜਾਂ ਦਿਮਾਗ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗਾਂ ਤੱਕ ਖੂਨ ਦਾ ਵਹਾਅ ਸਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮਰ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੀਆਂ ਆਤਮਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਸੁੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੀਉਣਾ ਹੈ।⁶⁷

ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤਾਇਆ ਜਾਣਾ (12:13-17)

12:13-17 ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ “ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤਾਇਆ ਜਾਣਾ” ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਪਰਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੀ ਨਿਹਚਾ ਸੱਚੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਹਾਦਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਤਾਏ ਜਾਣ ਤੇ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਗੁਪਤ ਸ੍ਰੋਤ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਦਿਲੇਰੀ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਇਤਾਂ ਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿਰਲੇਖ ਜਿਸ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ “ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹਾਰਨ ਵਾਲਾ!” ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਤੋਂ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਪੀਨਲ ਕੋਡ (ਕਾਨੂੰਨ) ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜੇਲ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। “ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹਾਰਨ ਵਾਲਾ” ਨਿੱਜੀ ਹਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅਵਤਾਰ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਨ ਹਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ, ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਔਰਤ ਦਾ ਬਚਾਅ (12:14)

ਅਧਿਆਇ 12 ਵਿੱਚ ਅਸਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੁਝ ਅਨੇਖੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਲ ਦੇ ਲਈ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗਰਭਵੰਤੀ ਔਰਤ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇਣ ਦੀ ਪੀੜਾ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜਰਦੇ ਹੋ, ਅਜਗਰ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖਾਣ ਦੇ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠਾ ਹੈ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਾਣੀ ਨਵਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਬੱਚਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਅਕਾਸ਼ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰੈਸਟਿਡ ਹੋ ਕੇ, ਅਜਗਰ ਤੁਹਾਡੀ ਵੱਲ ਮੁੜਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਸ

ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੱਪ ਵਾਲੀਆਂ ਜੀਭਾਂ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਹਿਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦਰਿੰਦਾ ਘਿੱਸਰਦਾ ਹੋਇਆ ਨੇੜੇ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਗੰਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗਰਮ ਸਾਹ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਥੱਕ ਕੇ ਅਤੇ ਲਾਚਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਤੁਸੀਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹੋ?

ਫਿਰ, ਇੱਕ ਅਦਭੁਤ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ: ਤੁਹਾਡੇ ਮੋਢਿਆਂ ਦੇ ਫਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ, ਗੁਦਗੁਦੀ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਤੋਂ ਖੰਭਾ ਨੂੰ ਨਿੱਕਲਦੇ ਵੇਖਦੇ ਹੋ: ਉਕਾਬ ਦੇ ਖੰਭਾਂ ਵਰਗੇ ਤਕੜੇ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਖੰਭੇ! ਅਜਮਾਇਸ਼ੀ ਤੌਰ ਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਿੱਠ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਕੱਸਦੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖੰਭ ਫੈਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲਾ ਛੱਡਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਖੰਭ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਲੋਟੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਦਾਨਵ ਛਾਲ ਮਾਰਦਾ ਹੈ। ਛੇਤੀ ਨਾਲ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੰਭਾਂ ਨੂੰ ਫੈਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਛਾਲ ਮਾਰਦੇ ਹੋ। ਇੱਕ ਪਲ ਦੇ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਓਗੇ, ਪਰ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਉੱਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋ! ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਪੂਛ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਜਗਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਵਲੋਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿਰਾਈ ਨੂੰ ਵਲੋਟਿਆ ਸੀ (12:4), ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਡਦੇ ਹੋ। ਫਿਰ, ਕਾਫੀ ਦੂਰੀ ਤੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਥਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਖੰਭਾਂ ਨੂੰ ਫੜਫੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਤੁਸੀਂ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਦੇ ਲਈ ਉਸ ਥਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਕੀ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਅਸਚਰਜ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਅਜਗਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ (12:17)

ਸਾਨੂੰ ਨਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਤਾਨ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਇਹ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੂਸਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅੱਜ ਵੀ ਉੱਠੇ ਹੀ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ ਜਿੰਨੇ ਕਿ ਇਹ ਉਦੋਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੇਲੇ ਗਏ ਸਨ: "ਤਕੜੇ ਹੋਵੋ, ਹੌਸਲਾ ਰੱਖੋ, ਡਰੋ ਨਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ . . . ਕੰਬੋ ਕਿਉਂ ਜੋ ਯਹੋਵਾਹ ਤੁਹਾਡਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ! ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਛੱਡੇਗਾ ਨਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਿਆਗੇਗਾ" (ਬਿਵਸਥਾ ਸਾਰ 31:6)।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਬੈਠ ਕੇ ਇਹ ਉਡੀਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਕਰੇਗਾ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਈਏ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਆਤਮਿਕ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਥਿਆਰ ਉਠਾ ਕੇ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ:

ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ, ਪ੍ਰਭੂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਉਹ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪਰਾਕਰਮ ਵਿੱਚ ਤਕੜੇ ਹੋਵੋ! ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਧਾਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਤਾਨ ਦੇ ਛਲ ਛਿੱਦ੍ਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੇ ਸੱਕੋ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਲੜ੍ਹਾ ਅਤੇ ਮਾਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਕੂਮਤਾਂ, ਇਖਤਿਆਰਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਅੰਧਘੋਰ ਦੇ ਮਹਾਰਾਜਿਆਂ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਿਆਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੁਰਗੀ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੁਸੀਂ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਸਤ੍ਰ ਬਸਤ੍ਰ ਲੈ ਲਵੋ ਭਈ ਤੁਸੀਂ ਬੁਰੇ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸੱਕੋ ਅਤੇ ਸੱਭੇ ਕੁਝ ਮੁਕਾ ਕੇ ਖਲੇ ਸੱਕੋ। ਸੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਸਚਿਆਈ ਨਾਲ ਕੱਸ ਕੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਸੰਜੇ ਪਹਿਨ ਕੇ ਅਤੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਖੁਸ਼ ਖਬਰੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੀ ਜੁੱਤੀ

ਆਪਣੇ ਪੈਰੀਂ ਪਾ ਕੇ ਖਲੇ ਜਾਓ! ਉਹਨਾਂ ਸਭਨਾਂ ਸਣੇ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਢਾਲ ਲਾਓ ਜਿਹ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੁਸ਼ਟ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਗਵ ਬਾਣਾਂ ਨੂੰ ਬੁਝਾ ਸੱਕੋਗੇ। ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਟੋਪ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਜੋ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਲੈ ਲਵੋ। ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਤੇ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਹਰ ਸਮੇਂ ਆਤਮਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੇ ਰਹੋ . . . (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 6:10-18)।

“ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਢਾਲ” ਵਾਕ ਵੱਲ ਖ਼ਾਸ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। ਪਹਿਲੀ ਪੱਤੀ ਵਿੱਚ, ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ “ਦੁਸ਼ਟ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ” (1 ਯੂਹੰਨਾ 2:13); ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: “ਫਤਹ ਇਹ ਹੈ ਜਿਹ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਉੱਤੇ ਫਤਹ ਪਾਈ ਅਰਥਾਤ ਨਿਹਚਾ” (1 ਯੂਹੰਨਾ 5:4)।

ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 12 ਅਧਿਆਇ ਦਾ ਅੰਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਤੂ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਿਅਕਤ ਕਰਨਾ ਹੈ: ਔਰਤ ਦੇ “ਵੰਸ਼” ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ “ਜਿਹੜੇ ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀਆਂ ਆਗਿਆਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੇ ਹਨ” (ਆਇਤ 17)। ਸਾਨੂੰ ਆਗਿਆਕਾਰ ਬਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 7:21; ਯੂਹੰਨਾ 14:21, 23; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 5:8, 9; 1 ਯੂਹੰਨਾ 2:3)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, “ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰੋਗੇ” (ਯੂਹੰਨਾ 14:15)।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 12:17 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: “ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਫੜੋ” (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਫੜੀ ਰੱਖਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਨਿਆਵੀ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਲੜਨ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਕਦੀ-ਕਦੀ ਅਰਾਮ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਦੁਸ਼ਟ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਅਸੀਂ ਆਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਇਕਰਾਰ ਨੂੰ ਤਕੜਾਈ ਨਾਲ ਫੜੀ ਰਖੀਏ ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਹ ਨੇ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਹੈ” (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:23)। ਆਓ ਅਸੀਂ ਵੀ ਦਾਊਦ ਦੇ ਨਾਮ ਮਿਲ ਕੇ ਕਹੀਏ, “. . . ਪਰਮੇਸੁਰ ਉੱਤੇ ਮੈਂ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਮੈਂ ਨਾ ਡਰਾਂਗਾ, ਬਸ਼ਰ ਮੇਰਾ ਕੀ ਕਰ ਸੱਕਦਾ ਹੈ?” (ਜ਼ਬੂਰ 56:4)।

ਉਹੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਜਿਸ ਨੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਸਤਾਨ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਸੀ “ਸਤਾਨ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠ ਮਿੱਧੇਗਾ” (ਰੋਮੀਆਂ 16:20; ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)। ਪ੍ਰਭੂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਿੱਤ ਦੇਵੇਗਾ ਜੇਕਰ, 11 ਆਇਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਾਂਗ, ਤੁਸੀਂ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵੰਦ ਹੋ।

ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਪੁਰਾਣਕ ਕਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਥਾ ਕਿੰਗ ਆਰਥਰ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਥਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ, ਗੋਲ ਮੋਜ਼ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਯੋਧਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਮ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਯੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਉਹ ਸੀ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਗ ਵਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਜਗਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਮਚਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਪੁਰਾਣਕ ਕਥਾ ਵਿੱਚ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯੋਧੇ ਵੱਡੇ “ਅਜਗਰ ਦੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ” ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ “ਅਜਗਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ” ਵਜੋਂ ਕਦੀ ਅਮਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਂਗੇ; ਫਿਰ ਵੀ, 12 ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ “ਵੱਡੇ ਲਾਲ ਅਜਗਰ” ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ “ਸਾਖੀ ਨੂੰ ਭਰਦੇ” ਅਤੇ “ਮੌਤ ਤੱਕ” ਆਪਣੇ ਜੀਵਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਫਰੈਂਕ ਪੈਕ, *ਪਰਕਾਸ਼*, ਭਾਗ 2 (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਆਰ. ਬੀ. ਸਵੀਟ ਕੰਪਨੀ, 1965), 4. ²ਇਹ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਡਬਲਿਊ. ਬੀ. ਵੈਸਟ, ਜੂਨੀਅਰ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, *ਪਰਕਾਸ਼ ਥਰੂ ਫਸਟ. ਸੈਂਚੁਰੀ ਗਲਾਸਸ*, ਸੰਪਾ. ਬੇਬ ਪਰਿਚਰਡ (ਨੈਸਵਿਲੇ: ਗੋਸਪਲ ਐਡਵੇਕਟ ਕੰਪਨੀ, 1997), ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 87 ਅਤੇ ਸੀ. ਜੀ. ਵਿਲਕੀ ਅਤੇ ਵਿਲੀਬਾਲਡ ਗਰਿੱਮ, “ਸੀਮੀਓਨ,” *ਦੇ ਗਰੀਕ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਲੈਕਸੀਕਨ ਆਫ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ*, ਅਨੁਵਾਦ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ ਜੋਜ਼ਫ ਐਚ. ਥੋਮਰ (ਐਡਿਨਬਰਗ: ਟੀ. ਐਂਡ ਟੀ. ਕਲਾਰਕ, 1901; ਦੁਬਾਰਾ ਛਪਾਈ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਰੀਜੈਂਸੀ ਰੈਫਰੰਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ, ਮਿਡੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 573 ਤੋਂ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ³ਵੈਸਟ, 87. ⁴ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਵਿਲੀਅਮ ਬਾਰਕਲੇਅ, *ਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਆਫ ਜੈਨ*, ਜਿਲਦ 2, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਣ, ਦ ਡੇਲੀ ਸਟੱਡੀ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ: ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈਸ, 1976), 74. ⁵ਇਹ ਵਾਕ ਮਾਰਟਿਨ ਕਿਡਲ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, *ਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੈਨ*, ਦ ਮੋਫੈਟ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾ. ਜੇਮਸ ਮੋਫੈਟ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਹਾਰਪਰ ਐਂਡ ਬਰਦਰਜ਼, ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1940), ਸਫ਼ਾ 219 ਅਤੇ ਜੀ. ਬੀ. ਕੋਅਰਡ, *ਦੇ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੈਨ ਦ ਡਿਵਾਈਨ*, ਹਾਰਪਰਜ਼ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼, ਸੰਪਾ. ਹੈਨਰੀ ਚਡਵਿਕ (ਲੰਡਨ: ਐਡਮ ਐਂਡ ਚਾਰਲਸ ਬਲੈਕ, 1966) ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 149 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ⁶ਅਰਲ ਐਫ. ਫਾਮਰ, 1, 2, 3 ਜੈਨ ਐਂਡ ਪਰਕਾਸ਼, ਦ ਕੰਮਿਊਨੀਕੇਟਰਜ਼ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾ. ਲੇਇਡ ਜੇ. ਓਗਿਲਵੀ, ਜਿਲਦ 12 (ਡਾਲਸ: ਵਰਡ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ, 1982), 199. ⁷ਇਹ ਵਰਣਨ ਯੂਜ਼ੀਨ ਐਚ. ਪੀਟਰਸਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ *ਰਿਵਰਸਡ ਥੰਡਰ* (ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਹਾਰਪਰ ਕੋਲਿਨਸ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1988) ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 119 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ⁸ਮੀਅਰ ਪਰਲਮੈਨ, *ਵਿੰਡੋਜ਼ ਓੱਟੂ ਦ ਫਿਊਚਰ: ਡਿਵੈਸ਼ਨਲ ਸਟੱਡੀਜ਼ ਇਨ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼* (ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ, ਮਿਸੋਰੀ: ਗੋਸਪਲ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1941), 99. ⁹ਜੀ. ਆਰ. ਬੀਅਸਲੀ-ਮੁਰੇ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼*, ਦ ਨਿਊ ਸੈਂਚੁਰੀ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾ. ਮੈਥਿਊ ਬਲੈਕ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1974), 198. ¹⁰ਬਾਰਕਲੇਅ, 76.

¹¹ਗਿਲਸ ਕਿਊਸਪਲ, *ਦ ਸੀਕਰਟ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼* (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਮੈਕਗਰਾ-ਹਿਲ ਬੁਕ ਕੰਪਨੀ, 1979), 77; ਵੇਬੇ ਵਿਕਟੋਰੀਨਸ *ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦਿ ਅਪੋਕਲਿਪਸ* 12.1, 6. ¹²ਲੀਓਨ ਮੌਰਿਸ, *ਪਰਕਾਸ਼*, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਣ, ਦ ਟਿੰਡਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼, ਸੰਪਾ. ਲੀਓਨ ਮੌਰਿਸ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1987), 153. ¹³ਐਡਵਰਡ ਪੀ. ਮੀਅਰਸ, *ਆਫਟਰ ਦੀਜ਼ ਥਿੰਗਸ ਆਈ ਸਾਅ: ਦੇ ਸਟੱਡੀ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼* (ਜੈਪਲਿਨ, ਮਿਸੋਰੀ: ਕਾਲਜ ਪ੍ਰੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1997), 216. ¹⁴ਬਰੂਸ ਐਮ. ਮੈਟਜ਼ਗਰ, *ਬਰੇਕਿੰਗ ਦ ਕੋਡ: ਅੰਤਰਸਟੈਂਡਿੰਗ ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼* (ਨੈਸਵਿਲੇ: ਅਬਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1993), 74. ¹⁵ਇਸ ਵਾਕ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ ਪੀਟਰਸਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 120 ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ¹⁶ਮੈਟਜ਼ਗਰ, 73. ¹⁷ਮੌਰਿਸ, 154. ¹⁸ਅਲਬਰਟਸ ਪੀਟਰਸ, *ਸਟੱਡੀਜ਼ ਇਨ ਦ ਪਰਕਾਸ਼ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੈਨ* (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1954), 159. ¹⁹ਪੀਟਰਸਨ, 120. ²⁰ਵੈਰਨ ਡਬਲਿਊ. ਵਿਅਰਸਬੀ, *ਦ ਬਾਈਬਲ ਇਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਜਿਲਦ 2 (ਵੀਹਟਨ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਵਿਕਟਰ ਬੁਕਸ, 1989), 602.

²¹ਇਹ ਵਾਕ ਰੋਬਰਟ ਐਚ. ਮਾਊਸ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ਼*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਸੰਪਾ. ਐਫ. ਐਫ. ਬਰੂਸ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1977) ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 238 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ²²ਐਚ. ਐਲ. ਐਲੀਸਨ, 1 *ਪੀਟਰ - ਪਰਕਾਸ਼*, ਸਕਰਿਪਚਰ ਯੂਨੀਅਨ ਬਾਈਬਲ ਸਟੱਡੀ ਬੁਕਸ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1969), 67. ²³ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਜੈਨ ਮਿਲਟਨ ਇੱਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਕਵੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ 1608-74 ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਚਨਾ *ਪੈਰਾਡਾਇਸ ਲੋਸਟ* (1667 ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ) ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਵੀਰ ਗਾਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ²⁴ਰੇਅ ਸੱਮਰਜ਼, *ਵਰਥੀ ਇਜ ਦ ਲੈਬ* (ਨੈਸਵਿਲੇ:

ਬਰੇਡਮੈਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1951), 172-73. ²⁵ਜੇ. ਡਬਲਿਊ. ਰੈਬਰਟਸ, *ਦ ਪਰਕਾਸ ਟੂ ਜੈਨ (ਦਿ ਅਪੋਕਲਿਪਸ)*, ਦ ਲਿਵਿੰਗ ਵਰਡ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾ. ਐਵਰੈਟ ਫਰਗਿਊਸਨ (ਐਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਸਵੀਟ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1974), 102. ²⁶ਬੀਅਸਲੀ-ਮੁਰੇ, 203. ²⁷ਪਾਮਰ, 188. ²⁸ਵਿਲੀਅਮ ਹੈਂਡਰਿਕਸਨ, *ਮੇਰ ਦੈਨ ਕੱਕਰਰਜ਼* (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1954), 165. ²⁹ਜੈਨ ਆਰ. ਡਬਲਿਊ. ਸਟੈਟ, *ਦ ਲੈਟਰਸ ਆਫ ਜੈਨ*, ਸੋਧਿਆ ਸੰਸਕਰਣ, ਟਿੰਡੇਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼, ਸੰਪਾ. ਲੀਓਨ ਮੌਰਿਸ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1988), 142. ³⁰ਇਸ ਵਾਕ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਮਾਰਟਿਨ ਐਚ. ਫਰੈਂਜਮੈਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, *ਦ ਪਰਕਾਸ ਟੂ ਜੈਨ (ਸੇਂਟ ਲੂਇਸ: ਕੋਨਕੋਰਡੀਆ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1976)*, ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 87 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

³¹ਇਸ ਵਾਕ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਮੈਰਿਲ ਸੀ. ਟੈਨੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ*, ਪਰੋਕਲੇਮਿੰਗ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1963), ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 62 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ³²ਇਹ ਵਾਕ ਰੈਬਰਟਸ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 102 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ³³ਰੋਮਰ ਹੇਲੀ, *ਪਰਕਾਸ: ਐਨ ਇੰਟਰਡਕਸ਼ਨ ਆਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ* (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1979), 273. ³⁴ਮੌਰਿਸ, 157. ³⁵ਵੇਖੋ ਬਾਰਕਲੇਅ, 83. ³⁶ਕੋਅਰਡ, 155. ³⁷ਰੈਬਰਟਸ, 102. ³⁸ਟੈਨੀ, 63. ³⁹ਮਾਊਸ, 243. ⁴⁰ਬੀਅਸਲੀ-ਮੁਰੇ, 202.

⁴¹ਐਲੀਸਨ, 67. ⁴²ਬੀਅਸਲੀ-ਮੁਰੇ, 203. ⁴³ਕਲੇਵਿਸ ਜੀ. ਚੈਪੈਲ, *ਸਰਮਨਜ਼ ਫਰਾਮ ਪਰਕਾਸ* (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਅਬਿੰਗਡਨ ਪ੍ਰੈਸ, 1943), 177. ⁴⁴ਇਹ ਵਾਕ ਪਰਲਮੈਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 106 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ⁴⁵ਜਿਮ ਮੈਕਗਿਊਗਨ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ*, ਲੁਕਿੰਗ ਇੰਟੂ ਦ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼ (ਲੱਬੋਕ, ਟੈਕਸਸ: ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਬਿਬਲੀਕਲ ਰੀਸੋਰਸਸ, 1976), 177. ⁴⁶ਐਮ. ਰੈਬਰਟ ਮੁਲਹੋਲੈਂਡ, ਜੂਨੀਅਰ, *ਪਰਕਾਸ: ਹੋਲੀ ਲਿਵਿੰਗ ਇਨ ਐਨ ਅਨਹੋਲੀ ਵਰਲਡ*. ਫਰਾਂਸਿਸ ਐਸਬਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਕਮੈਂਟਰੀ, ਸੰਪਾ. ਐਮ ਰੈਬਰਟ ਮੁਲਹੋਲੈਂਡ, ਜੂਨੀਅਰ (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਫਰਾਂਸਿਸ ਐਸਬਰੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1990), 222. ⁴⁷ਚੈਪੈਲ, 179. ⁴⁸ਮੈਕਗਿਊਗਨ, 180. ⁴⁹ਹੇਲੀ, 276. ⁵⁰ਇਸ ਵਾਕ ਦਾ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸਾ ਫਿਲਿੱਪ ਈ. ਰਿਊਜ਼ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, *ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਪਰਕਾਸ: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ* (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1990), ਵਿੱਚੋਂ ਸਫ਼ਾ 140 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

⁵¹ਮੈਕਗਿਊਗਨ, 181. ⁵²ਬੀਅਸਲੀ-ਮੁਰੇ, 202. ⁵³ਮੌਰਿਸ, 158. ⁵⁴ਟੀ. ਐਫ. ਗਲਾਸਨ, *ਦ ਪਰਕਾਸ ਆਫ ਜੈਨ*, ਦ ਕੈਮਬਰਿਜ ਬਾਈਬਲ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਬਾਈਬਲ, ਸੰਪਾ. ਪੀ. ਆਰ. ਐਕਰੋਇਡ, ਏ. ਆਰ. ਸੀ. ਲੀਨੇ ਅਤੇ ਜੇ. ਡਬਲਿਊ. ਪੈਕਰ (ਕੈਮਬਰਿਜ: ਕੈਮਬਰਿਜ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1965), 75. ⁵⁵ਵੇਖੋ ਯੂਸੀਬਿਊਸ *ਐਕਲੋਸੀਐਸਟੀਕਲ ਹਿਸਟਰੀ* 3.5; ਮੱਤੀ 24:15-21. ⁵⁶ਰੈਨਰੀ ਬੀ. ਸਵੀਟ, *ਦ ਅਪੋਕਲਿਪਸ ਆਫ ਸੇਂਟ ਜੈਨ*, ਤੀਜਾ ਸੰਸਕਰਣ (ਲੰਡਨ: ਮੈਕਮਿਲਨ ਕੰਪਨੀ, 1909; ਦੁਬਾਰਾ ਛਪਾਈ, ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, 1954), 159. ⁵⁷ਵੈਸਟ, 90. ⁵⁸ਉਸੇ ਸਥਾਨ ਤੇ, 87. ⁵⁹ਮੁਲਹੋਲੈਂਡ, 214. ⁶⁰ਮਾਈਕਲ ਵਿਲਕੋਕ, *ਦ ਮੈਸੇਜ ਆਫ ਪਰਕਾਸ: ਆਈ ਸਾਮ ਹੈਵਨ ਓਪਨਡ*, ਦ ਬਾਈਬਲ ਸਪੀਕਸ ਟੁਡੇ, ਸੰਪਾ. ਜੈਨ ਆਰ. ਡਬਲਿਊ. ਸਟੈਟ (ਡਾਉਨਰਸ ਗਰੇਵ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਇੰਟਰਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 1975), 110.

⁶¹ਟੈਨੀ, 62-64. ⁶²ਵਿਅਰਸਬੀ, 601-6. ⁶³ਹੈਂਡਰਿਕਸਨ, 165-70. ⁶⁴ਪਰਲਮੈਨ, 105. ⁶⁵ਐਲਬਰਟ ਐਚ. ਬਲਡਿੰਗਰ, *ਪਰੀਚਿੰਗ ਫਰਾਮ ਪਰਕਾਸ: ਟਾਈਮਲੀ ਮੈਸੇਜ ਫਾਰ ਟਰੱਬਲਡ ਹਾਰਟਸ* (ਗਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸੀਗਨ: ਜੌਡੇਰਵਨ ਪਬਲਿਸਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1960), 58. ⁶⁶ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਪੋਲ ਲੀ ਟੈਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, *ਇਨਸਾਇਕਲੋਪੀਡੀਆ ਆਫ 7,700 ਇਲੂਸਟਰੇਸ਼ਨਜ਼: ਸਾਇਨਜ਼ ਆਫ ਦ ਟਾਈਮਜ਼* (ਰੋਕਵਿਲੇ, ਮੈਰੀਲੈਂਡ: ਅਸ਼ੋਰੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1979), 1574. ⁶⁷ਇਹ ਉਦਾਹਰਣ ਜੈਨ ਸਟੇਸੀ ਦੀ ਪੁਸਤਕ, *ਪਰੀਚੰਗ ਥਰੂ ਪਰਕਾਸ* (ਵਿਨੋਨਾ, ਮਿੰਸੀਸਿੱਪੀ: ਜੇ. ਸੀ. ਚੇਟ ਪਬਲਿਸ਼ਰਜ਼, 1983), 116.